

Motinos, žinokite, kad jūsų rankose
yra pasaulio išganymas.

L. Tolstoj

Motina tave supranta.

Mūsų keliai į Dievą.

Patarimai jaunai motinai.

Kas pražudo tautas?

Kuo mergaitė gali didžiuotis?

Moters padėtis Indijoje.

Boksas — nemoralus sportas.

Laiškai

LIETUVIAMS

1952 m. Gegužės (May) mėn.

Vol. 3. No. 5

T U R I N Y S

MOTINA — SUPRATIMO ĮSIKŪNIJIMAS — Bruno Markaitis, S. J.....	97
KELIAI Į DIEVĄ — A. G.....	99
JAUNAJAI MOTINAI — Jūratė P.....	101
KAIP TAUTOS ŽŪVA IR IŠSILAIKO — J. Venckus, S. J.....	106
UŽ NAUJĄ PASAULĮ — R. Lombardi, S. J.....	109
AR NORĖTUM BŪTI BERNIUKAS? — J. Vaišnys, S. J.....	114
JEI TU BŪTUM GIMUSI INDIJOJE... — Donatas Slapšys, S. J.....	115
BOKSAS — NEMORALUS SPORTAS? — A. Tamošaitis, S. J.....	117

Atsiųsta paminėti

LIETUVIŲ POEZIJOS ANTOLOGIJA. Sudarė J. Aistis ir A. Vaičiulaitis. Išleido Liet. Knygos Klubas Čikagoje 1951 m.; viršelis ir piešiniai dail. Adomo Varno; 832 psl., kaina 6 doleriai. Čia yra surinkti svarbiausieji mūsų poetų eilėraščiai nuo 16 amžiaus iki naujausių laikų, neužmirštas ir mūsų žymiausias poetas — liaudis, randame net 100 liaudies dainų.

VARPAI SKAMBA, Stasiaus Būdavo apysaka. Išleido "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif., 180 psl., kaina \$2.50. Viršelį piešė dail. P. Puzinas. Gaunama spaudos kioskuose ir pas L. D. platintojus. Knyga verta įsiųgti kiekvienam lietuviui.

Kazys Viktoras Banaitis. 100 LIAUDIES DAINŲ. Išleido prelatas P. M. Juras. 136 psl. 20 dainų vienam balsui ir pianui, 20 — vyrų chorui ir 60 — mišriam chorui

GABIJA, trimėnesinis literatūros žurnalas Nr. 2. Red. Stepas Zobarskas. 96

psl., kaina \$1. Dalyvauja 20 autorių. Adresas: Gabija, 335 Union Avė., Brooklyn 11, N. Y.

Antanas Sabaliauskas. NUO IMSRĖS IKI ORINOKO. Lietuvos misijonieriaus atsiminimai išpūdžiai, pergyvenimai Europoje, paslaptingojoje Indijoje ir Pietų Amerikoje. Išleido Venta 1951 m.; viršelis dail. Vl. Vijeikio; 225 psl., kaina \$2.50.

Administracijos pranešimas

Kai kuriems skaitytojams "L. L." siuntinėjome, nors jų prenumerata jau seniai baigėsi. Šis numeris jiems bus paskutinis, jei neatnaujins prenumeratos. Taigi, pasiskubinkite, kad nereikėtų sustabdyti "L. L." siuntinėjimo.

Vokietijoje pasilikusiems lietuviams siuntinėjame 400 egzempliorių visai nemokamai. Gal atsiras koks geradaris, kurs tas prenumeratas apmokės?

Brazilijos gyventojai gali atnaujinti prenumeratą arba naujai užsisakyti "L. L.", rašydami kun. P. Ragažmskui arba kun. K. Miliauskui, Caixa Postal, 4118 Sao Paulo, Brasil.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111 Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės V. Vijeikio.

1952 m. Gegužės (May) mėn. Vol. 3, No. 5

MOTINA - SUPRATIMO ĮSIKŪNIJIMAS

Gegužės mėnuo mums atneša ne tik visos gyvybės naują atbudimą, naują energiją ir milijonus žiedų, bet ir nuostabiai atnaujintą seno motinos paveikslo originalą.

Jau nuo seniai taip įprasta — gal būt, mada — kad žmonės, žiūrėdami į praeitį, į vaikystės nerūpestingas dienas, prisimindami savo gimdytojus, namiškius ir draugus, yra linkę praeitį išpuošti žavingomis fantazijomis ir sentimentalumo spalvomis. Ypač galvodami apie motiną, pašaukdami atmintin jos atvaizdą ir charakterį, žmonės pradeda fantazuoti. Reikia pasakyti, kad toks fantazavimas ir saldus sentimentalizmas yra suprantamas. Kada netenkame ar esame atskirti nuo brangaus, bet anksčiau neįvertinto ar nesuprasto asmens, mes pykstame ant aplinkybių, kitų žmonių ir likimo, užmiršdami, kad tai mūsų pačių kaltė. Mes turėjome savo rankose deimantą ir manėme, kad tai buvo stiklo šukė. Staiga netekę deimanto, suprantame, ko netekome. Pradedame girtis, kad turėjome deimantą, bet nemokame nusakyti nei deimanto nuostabaus žvilgėjimo nei jo vertės, nes deimantą laikėme stiklo šuke ir dėl to nekrepėme į jį dėmesio.

Žinome, kad motina turi visą eilę stebuklingai gražių bruožų, bet kalbėdami apie motiną, mes užmirštame patį svarbiausiąjį ir patį kilniausiąjį. Juk motina turi tiesiog dievišką galią suprasti kitą žmogų, o ypač savo vaiką. Savaimė aišku, kad šita galia neišivaizduojama be meilės, tikėjimo ir nuolatinio interesavi-

mosi kitu asmeniu. Bet ar ne šita galia sukuria ir palaiko motinos asmenį?

Kiekvienas žmogus ieško kito žmogaus, vyro ar moters, kuris jį suprastų. Mes girdime kasdienį daugelio nusiskundimą: MANĖS NESUPRATO. Mes, be abejo, pažįstame eilę nepaprastai puikių asmenų. Visa nelaimė: JIE MŪŠŲ NESUPRANTA. Išyra ilgametės draugystės: NESUPRATO. Griūna šeimos, nes vienas kito nebesupranta, bet nori būti suprasti.

Manau, kad mes visi sutiksime, jog suprasti kitą žmogų yra gražiausias ir dieviškiausias dalykas žemėje. Kas iš mokslo, didelio ir plataus išsilavinimo? Kas iš genialių gabumų? Kas iš gražių manierų ir nušlifotos diplomatijos, jei žmogus nesugeba suprasti kito žmogaus. Kas iš dorybės, kas iš žmogaus dvasingumo, jei žmogus nesupranta žmogaus. Ar ne juokinga kalbėti net apie meilę, apie simpatiją ten, kur nėra supratimo. Kaip tu mylėsi žmogų, jei nesugebėsi jį suprasti.

Vienas iš giliausių laimės momentų yra būti suprastam. Pilnai ir tobulai. Mes to ieškome, nes tai yra mūsų prigimtyje. Ieškome, kol randame. Kartais ir mirštame beieškodami. Kenčiame baisiai ir giliai, kai esame nesuprasti. Dėl to griūna moterystės. Dėl to karaliai palieka karalystes, šypsodamiesi nusiima auksinius vainikus be vilties juos vėl užsidėti. Už tai žmonės, suradę asmenį, kuris juos supranta, visko išsižada, kartais net Dievui padarytą priesaiką sulaužy-

dami. Jiems nebeįdomu, ką žmonės kalbės, ką laikraščiai apie juos rašys.

Gegužės mėnuo mums atneša ne tik milijonus žiedų, bet seno motinos paveikslą stebuklingai atnaujintą originalą ir liūdną atmintį, kad mums nebus pavykę suprasti savo motinos. Mes skaitome tiek daug poezijos apie motiną ir, be keleto išimčių, randame tik porą skystų sentimentalių scenų ir keliolika nudėvėtų mažybinių žodelyčių. Motina rymo ant vartelių — ir dieną ir naktį. Laukia sūnaus sugrįžtant. Rymoja. Verkia. Rankas laužo. Ir štai parkeliauja sūnus, pargrįžta dukra. Apsikabina motiną, priglaudžia galvą prie jos visada šiltos krūtinės. Nukrinta keletas nelaukiamai ir nelaukiamai prasiveržusių ašarų ant mamytės suknišos. Bet praeina kelios dienos, sūnus ir dukra vėl patraukia senais keliais ir vėl rašo eiles apie motiną. O motina? Ji rymo ir vėl laukdama nesulaukia.

Kodėl mes praeiname pro motiną, ši brangiausia ir tikriausia gyvenimo deimantą, užmerktomis akimis? Mes dairomės naujų tolių, plačių horizontų. Pasileidžiame į ilgą gyvenimo kelionę. Mus traukia kraujas ir nuotykių mirazas. Siekiame ranka stebuklo — bet ar tai ne stiklo šukė žibėjo saulės uždegta?

Motina — supratimo išikūnijimas. Kiek kartų ji matė mus klystančius. Priėjo, kaip saulės šešėlis. Susikrimitusi, ant savęs pykdama, ieškojo žodžių. Tokių žodžių, kurie neužgautų, neįgeltų, paslaptį atskleistų ir visą tiesą išreikštų. Gal būt, ji pasisodino tave ant kelių, glostė tavo nepaklusnius, išsidraikiusius plaukus. Kokia švelni ir šilta jos ranka! Norėjo tave įkvėpti, lyg Šventoji Dvasia. Tu klausiesi stebuklingų žodžių ir galvojai... apie daug ką... Bet ne apie tai, apie ką motina kalbėjo. Kodėl? Kas pasakys?

Sulaukei keliolikos pavasarių. Naujos problemos ir nauji dažnai išivaizduoti vargai. Kartais skausmas neužpelnytas. Juk trumpa keliolikos pavasarių patirtis Taip, kaip vasaros peteliškės amžius.

Motina stebėjo tave. Džiaugėsi. Laimė nušvietė jos veidą. Paskiau verkė. Priėjus prie tavęs, pasiūlė ilgo gyvenimo išmintį šventą. Tu atstūmei ją, kaip supelėjusios duonos pluta. Nuėjai klaidose išminties ieškoti. Nepaklausei, kodėl jos akys raudonos. Pamatęs ašaras ant jos raukšlėmis išarto veido, nepaklausei, kodėl. Numetei porą nervingų žodžių, kaip šuniui purvinos mėsos gabalą.

Ar bandei išmatuoti motinos skausmą ir širdies gylį? Ji niekada negalvoja apie save. Tu nuolat jos mintyje: kiekviena dienos ir nakties valanda. Amžina darbo ir rūpesčio vergė: ant jos pečių nugula kiekviena šeimos našta. Kiek kartų ji velka ne tik vaikų, bet ir vyro jungą. Velka nesiskųsdama, klumpa melddamasi, keliasi laimindama. Ji mėgina įeiti į tavo širdį su šventa pagarba, meile ir tikėjimu. Jai atrodo, kad žemėje nėra žmogaus, kuris būtų visiškai blogas ir visiškai supuvęs. Ji mato savo vaikuose nuolat verdantį gėrio ir blogio mišinį. Ji žino, kad ne viskas auksas, kas auksu žibba, bet auksas ir purve lieka auksas. Jis niekada negali būti purvinas iš vidaus, bet purvas gali būti paausuotas iš viršaus. Ar matei auksinę taurę, pilną dvikiančio purvo?

Motina niekada nepasmerkia vaiko. Ji žino, kad sūnus blogai padarė, dukra paklydo. Bet motina turi tą dievišką išmintį, moka atskirti klaidą nuo žmogaus. Turi angelo kantrybę laukti derliaus, ilgėtis vaisiaus, nors žemė sausa ir nėra lietaus. Ji tebemyli ir sugedusį vaiką, kurio visi nekenčia. Ji tiki į blogyje užkietėjusį sūnų, kai jau niekas juo nebetiki. Ji pasilieka amžinas įkvėpimas, kasdienės meilės ir tikėjimo mūza.

Ji viską supranta. Gal dieviškasis teisingumas, užvaldęs jos širdį, neleidžia jai pateisinti klaidos, neleidžia į pūkus vynioti nuodėmingo nusikaltimo, bet jos motiniškasis instinktas ir įgimtas Dievo artumas jai sako, kad kol medis gyvas, jis krauna pumpurus ir leidžia lapus. Nė-

ra vaisių? Gal tik mes jų nematome. Eg-
lė juk neaugina obuolių. Ažuolas — apel-
sinų. Ant vieno gilės, ant kito kankorė-
žiai. Ar gali kaltinti obelį, jei vėjas per
jaunus vaisius nusiųdžia į purviną žolę?
Net į supuvusį obuolį žiūrėdama, motina
nenustoja vilties. Juk Viešpats dešimtį
raupsuotųjų pagydė. Milijonus raupsuo-
tųjų išpažintyje nauju kūnu apvelka ir
nauja širdim apdovanoja.

Motina visus ir viską supranta, o mes

jos nesupratome. Viešpatie mieliausias,
atleisk man, kad motinos nesupratau, su-
prasti nesistengiau. Tu, kuris viską su-
pranti, ir motinos didvyrę širdį ir mano
gilia silpnybę, atlygink mūsų mamytės
dieviška meile ir dangaus laimės auksu
už ašaras, už vargo kryžius ir skausmo
kalaviją. Ar gyvos jos šioj ašarų pakal-
nėj, ar mirusios ilsisi Tavo prieglobstyje,
duok joms laimės ramybę.

Bruno Markaitis, S. J.

KELIAI Į DIEVĄ

I

Skausmas ir džiaugsmas

Neretai pasitaiko, kad tie, kurie Die-
vą pažįsta protu, nėra su Juo glaudžiau
susijungę už tuos, kurie protinių Jo buvi-
mo įrodymų maža teturi. Kitaip sakant,
kad įsitikintumėm tikėjimo skelbiamomis
tiesomis, kad Dievas mums taptų gyve-
nimiškas (o ne vien atitrukta, tolma
sąvoka), vien protinių išvedžiojimų ne-
užtenka, reikia dar kažko kito. Reikia
kažko, kas visą žmogaus esybę, visas jo
dvasios galias palenktų į Dievą, kad Die-
vą priartintų. Reikia, kad dvasia nuženg-
tų į žmogų ir jo turimas negyvas tikėji-
mo sąvokas atgaivintų.

Juk ir apaštalai prieš pirmąsias Sek-
mines tikėjimą pažino, tačiau įsitikinimo
neturėjo, nes tą tikėjimą bijojo parodyti,
neturėdami drąsos dėl jo aukotis. Sekmi-
nių dieną naujų protinių įrodymų jie ne-
gavo, tačiau kažkas įvyko: įsitikinimo
dvasia į juos nužengė ir dar vakar buvu-
sios negyvos jų tikėjimo sąvokos atgijo.

Nenoriu čia paneigti didelio protavi-
mo vaidmens religijoje. Jokiu būdu ne-
tvirtinu, kad tikėjimas yra vien jausmo
dalykas. Juk protas pašalina kliūtis tikė-
ti, nes išsklaido susidariusius prieš tikė-
jimo tiesas prietarus. Protas parodo, kad
tikėjimo tiesos nėra neišmintingos. Pro-
tas, anot Newman'o, parodo, kad "tūks-
tantis sunkenybių dar nesudaro pagrin-

do rimtam abejojimui". Vienu žodžiu,
protas paruošia kelią tikėti, bet vienas
protas dar neįtikina.

Jei gyvenimas rodo, kad nuo tikėjimo
žmonės dažniausiai nutolina ne protas,
bet įvairūs kiti veiksniai, taip tas pats
gyvenimas įtikina, kad į tikėjimą žmogų
lenkia įvairūs kiti veiksniai, bet mažiau-
siai protavimai.

"Širdis turi racijų, kurių protas nežino".
Šiuo pagarsėjusiu posakiu didysis moks-
lininkas ir mintytojas Pascal skelbia
įvairius kitus kelius, kuriais galima į Die-
vą ateiti, o ne vien tik protavimų kelią.

Keletu straipsnių mes ir panagrinėsi-
me tas "širdies racijas", tuos gyvenimiš-
kus veiksnius, kurie mus palenkia pasuk-
ti į tą kelią, kuriame sutinkame mus lau-
kiantį Dievą.

Skausmas — kelias į Dievą

Nenoriu čia tvirtinti, kad kiekvienas
skausmas kiekvieną žmogų veda į Dievą.
Noriu tik pasakyti, kad tinkamai priim-
tas ir išgyventas skausmas gali mus nu-
vesti į Dievą.

Daug didelių atsivertimų yra įvykę
ligos, nelaimės ar skausmo įtakoje. Ka-
žin ar krikščioniškasis pasaulis turėtų
tokių didelių šventųjų, kaip Pranciškus

Asyžietis, Ignacas Loyola ir kiti, jeigu jie nebūtų išgyvenę kančios. Ir Francois Coppee savo autobiografinį kūrinį vadina "Geroji kančia", nes liga jį paskatino į dvasinį atgimimą. Kaip tai išaiškinti? Kodėl, anot Tyciak'o, "kiekvienas skausmas tam tikru žvilgsniu yra tartum sakramentalinis susitikimas su Dievu?" Gal taip yra todėl, kad skausmas, padarydamas mus labiau panašius į Tą, kurį pranašai yra vadinę "Skausmų Vyrų", ir visais kitais atžvilgiais mus prie Jo priartina. Juk tik tas, kurs pats kenčia, kenčiantį gali suprasti ir jam pasidaryti artimas.

Kad skausmas gali išugdyti sparnus aukštesniems dalykams siekti, tai įtikina kad ir šis svarstymas. Kas yra gerovė, sveikata, jei ne šaknų įleidimas į žemę. Kiekvienas pasisekimas vis giliau mus įtvirtina žemėje, žemiškai nuteikia. Kam žemėje visiškai gera, tas tik žeme tesirūpina. Tad leisdama kokiam nors skausmui paliesti mūsų gyvenimą, Dieviškoji Apvaizda vieną kitą mūsų žemėn įleista šaknį pakerta. Ji tartum sako: tau nedera čia per giliai šaknis leisti, nes tu turi būti į kur kitur persodintas. Tad atpalaiduodamas nuo žemės, skausmas mus išlaisvina aukštesniems dalykams siekti.

Skausmas gal dar ir dėl to padeda susitikti su Dievu, kad jis, sutrindamas mūsų išdidumą, ugdo nuolankumą. Kol nesame skausmo paliesti, mes per daug pasitikime savimi, savim gėrimės, savyje užsidarome ir manome, kad mums mūsų pačių užtenka. Išdidumas tai Dievo atžvilgiu užsidarymo stovis. O per skausmą, ypač per ligą, pajuntame savo silpnumą, pamatome, kad esame priklausomi ir kitų pagalbos reikalingi. Gimsta nuolankumas, kurs yra kitų žmonių ir Dievo įtakai atsidadymo stovis. Štai dėl ko skausmas tartum nukelia dangtį nuo mūsų gyvenimo indo ir padaro jį prieinamą kitiems.

Per skausmą, apsvylę laikinumu, atsiveriame amžinybei. "Dažnai Dievas paliepia sutvėrimams, kad jie mums nuga-

lą atsuktų ir mus apleistų, kad mes Jame sau prieglaudos ieškotume" (Alvarez). Kad skausmas gali šia prasme paveikti žmogų, tai liudija ir tas reikšmingas faktas, kad mistikai, t. y. tie, kurie giliausiai čia žemėje Dievą išgyveno, dažniausiai turėjo visą gyvenimą kentėti. Ar pagalvosime apie Didžiąją Teresę, ar Kotryną Emerich, visą gyvenimą prie kančios lovos prirakintą, ar šiaip šventuosius (nes platesne prasme, visi šventieji yra mistikai), visur matysime tą patį — didelį kentėjimą, sujungtą su dideliu Dievo artumu. Pagaliau atsimindami, kad kančioje tartum sustabdomas mūsų gyvenimas, žmogus patenka į tą neveiklumo stovį, kurs duoda jam laiko ir progos susimąstyti ir peržiūrėti bei tinkamai įvertinti savo gyvenimą, nenuostabu, kad kančia pasidaro daug kam kelias į Dievą.

Džiaugsmas — kelias į Dievą

Čia turiu galvoje tą džiaugsmą, kurį žmogus sąmoningai ar nesąmoningai patiria, išgyvendamas Dievo artumą religinėse praktikose. Šitoks džiaugsmas dažniau patiriamas vis tampriau su Dievu sujungia, vis ištikimesnį žmogų Jam daro, vis labiau lenkia Jo artumo ieškoti. Toks džiaugsmas tikrai egzistuoja. Jį patiria kiekvienas, kurs daugiau ar mažiau praktikuoja religiją. Juk ne ko kito kaip gyvenimo patyrimo paveiktas "Kristaus Sekimo" autorius kalba apie Dievą "iš kurio semia sau džiaugsmo visi šventieji".

Šita džiaugsmo šviesa giliai Dievu gyvenančiuose būna taip stipri, kad ji galingai iš jų spindi pro visus jų gyvenimo skausmo tamsumus. "Mano džiaugsmas, tai neturėti jokio džiaugsmo", rašė mažoji Teresė. Todėl ir Pascal, tos Dievo išgyvenimo džiaugsmo srovės paliestas, tartum apsvaigęs, nustoja valandėlei galios savo mintis įprasta logiška tvarka pareikšti. Jo dvasios galias taip sudrumsčia džiaugsmas, nors šiaip šio didžiojo mąstytojo gyvenimas buvo pilnas tragiškų pergyvenimų.

JAUNAJAI MOTINAI

Jau nekartą sužieduotinės ir jaunos motinos yra rašiusios redakcijai, prašydamos pagalbos ir patarimų jų naujame, dar neįprastame kelyje. Čia spausdiname vieną tokį laišką, į kurį vienu kitu straipsniu atsakyti maloniai sutiko žymi pedagogė, Montesori auklėjimo sistemos specialistė. Ji nori skaitytojams būti nežinoma, pasirašydama tik "Jūratė P.". Skaitant šiuos straipsnius, gal ne vienai motinai ar sužieduotinei kils įvairių klausimų ir abejonių. Autorė bus labai dėkinga, jei tuos klausimus ir abejojimus atsiųsite redakcijai. Kituose straipsniuose ji mielai atsakys į visus neaiškumus, į visas motinų problemas.

Redakcija

Tad teisingai šv. Boneventūra sako: "Geriausias būdas Dievą pažinti — tai Jo saldybės patirti". Ne tik iš Dievo artumo patyrimo kilęs džiaugsmas, bet ir apskritai džiaugsmingos sielos yra Dievui artimesnės. "Niekada mes neįstengiamo geriau dvasinio gyvenimo sunkenybės pakelti, kaip tada, kai esame linksmi" (D. Considine, S. J.). Iš čia yra kilęs daugelio dvasinio gyvenimo mokytojų įsitikinimas, kad vienuolinį gyvenimą gali lengviau pakelti į džiaugsmą negu į liūdesį linkusios sielos.

Kilniai džiaugdamiesi, ar plačiausiai neatsidarome visai aplinkai ir visokeriškai kilniai įtakai, taigi, ir Dievo įtakai? Ko gi pagaliau daugiau reikia, jei ne žmogaus kilniaširdžio atsidarymo, kad visuresantis Dievas, tartum saulė, galėtų į mus įspindėti ir mus pagydyti.

A. G.

Didžiai Gerbiamas Redaktoriau,

Dviejų paskutiniųjų metų "Laiškuose Lietuviams", kiek to laikraščelio apimtis leido, buvo gana plačiai nagrinėjamos šeimos problemos, paliečiant net pačius intymiausius vyro ir žmonos santykius. Daug patarimų bei pamokymų galėjo rasti jaunuoliai, sužadėtiniai bei jaunavedžiai, kad lengviau galėtų išvengti visokiausių pasitaikysiančių nesklandumų, kaip pradžioje, taip ir tolimesniame šeimos gyvenime.

Aš pati, būdama susižiedavusi ir rimtai ruošdamasi šeimyniniam gyvenimui, su dideliu dėmesiu visa tai sekiau ir džiaugiausi, galėdama išgyti šiuo rūpimu klausimu nemaža reikalingų žinių bei naudingų patarimų. Tačiau šiandien, kai jau esu ištekėjusi, vėl kyla eibės naujų problemų, naujų klausimų, į kuriuos duoti patenkinamą atsakymą abu su vyru jaučiamės esą bejėgiai. Tų didžiųjų mus varginančių problemų centras yra vaikas.

Tiesa, kai kada "L. L." buvo užsimeinama ir apie vaikus bei jų auklėjimą. Buvo pasirodęs tuo reikalu ir vienas kitas straipsnelis. Bet ko nors gilesnio, išsamesnio ir atbaigtesnio taip ir neteko susilaukti. Sakyčiau, kad ir vėl buvo patenkinama jau gana įprastais šūkiiais bei graudenimais, senokais argumentais, vienu kitu grynai teoriniu nusakymu ar pamokymu.

Kadangi šeimos apimtis nesiriboja vien tik vyru ir žmona, bet jos ribos daugiau ar mažiau prasiplečia vaikų atsiradimu šeimoje, tai čia ir norėčiau iškelti mintį, ar tiksliau sakant pageidavimą, jog būtų labai pravartu skyrelyje "Prie šeimos židinio" nuodugniau bei išsamiau panagrinėti kylančius klausimus santykiuose tėvų su vaikais. Manau, kad šis klausimas ne vienai giliau maistančiai šeimai yra gana aktualus ir gal net opus. Tačiau iš anksto norėčiau išpėti, kad mes, tėvai, laukiame ne tiek abstrakčių teorijų bei išvedžiojimų, kiek praktiškų žinių,

aiškių nurodymų, tuojau pat padedančių mums ta ar kita kryptimi konstruktyviai veikti.

Ta pačia proga norėčiau šiuo klausimu plačiau išsitariani. Susituokėme kilnių tikslų ir gražių idėjų vedini. Giliausias mūsų troškimas — kad mudviejų kuriamoji šeima kiek galima labiau priartėtų prie idealios šeimos. Visa širdimi troškėtame, kad mudviejų šeima galėtų didžiulotis ne tik gausiu prieaugliu, bet kad ji taptų tuo pastoviuoju pagrindu, į kurį galėtų tvirtai atsiremti valstybės, Bažnyčios ir tautos pastatai. Suprantame ir giliai atjaučiame statomus šeimai reikalavimus, vis iš naujo primygtinai pabrėžiant, kad tik nuo šeimos priklauso tautos išsilaikymas, valstybės stiprumas ir Bažnyčios garbingumas.

Visa tai turint galvoje ir pripažįstant tų reikalavimų racionaliskumą, vis dėlto lieka labai neaišku ir miglota: kodėl tokiam svarbiam uždaviniui įvykdyti taip mažai tesirūpinama tinkamu žmonių paruošimu šeimyniniam gyvenimui. Jeigu šeima turi atlikti gyvybinės svarbos turinčius uždavinius tautai, valstybei bei Bažnyčiai, tai kodėl iš tų visuomeninių institucijų pusės nėra sutelkiami dvasiniai bei materialiniai ištekliai geram žmonių paruošimui šioms garbingoms pareigoms atlikti? Kodėl pasitenkinama vien tik teoriniais pamokymais, reikalavimais ir negerovių išskaičiavimais? Jei šiandien būtų tik rašoma, kalbama ir aimanuojama, kad be gerų gydytojų ir chirurgų neįmanomas žmonių sveikatingumo palaikymas, o visai nebūtų rūpinamasi jų paruošimu, tai, manau, bergždžia būtų kalba.

Bet kokiai specialybei įsigyti ar kuriai nors profesijai pasiruošti ne tik teoretiškai, bet ir praktiškai mokomasi ir studijuojama net po keletą metų. Ir tai yra laikoma normaliu, savaime suprantamu dalyku. Kas iš mūsų šiandien drįstų užvesti bet kokią gyvulininkystės ar paukštininkystės ūkį, pirma gerai nepastudijavęs ir nesusipažinęs teoretiškai ir

praktiškai su pagrindiniais tos ūkio šakos reikalavimais bei dėsniais: auginimu, maitinimu, priežiūra. O kaip pasiruošia jaunuoliai, besirengią kurti šeimos židini? Ar jų pasiruošimu šioms atsakingoms tėvo ir motinos pareigoms rūpinasi tėvai, mokykla, visuomenė? Pagalvokite tik, ką mes, tėvai, kuriantieji šeimą ar besirengiantieji ją kurti, žinome apie vaiką ir jo auklėjimą? Ar mes nesame šiame klausime tikri analfabetai arba, anot Šv. Rašto žodžių, “akli vadai”?

Štai mes laukiame kūdikio. Mūsų širdys yra kupinos džiaugsmo ir laimės. Su dideliu išsiilgimu laukiame tos palaimintos dienos, kada galėsime išvysti tą mažytį brangųjį svetį, tą gražųjį išikūnijusios mūsų meilės vaisių. Bet iš kitos pusės, tas skaidrusis mūsų džiaugsmas, tas didysis lūkesys yra temdomi daugybės neaiškumų bei nežinojimo šešėlių. Nė kartą su širdgėla, o gal ir su kartėliu skundžiamės: kokia nauda iš mudviejų aukštojo mokslo, jei mudviejų turimos žinios apie vaiką yra taip menkos ir ribotos. Daug ko mokėmės, daug kuo sielojomės, kaip toji Morta, o nežinome paties reikalingiausiojo.

Tačiau norėtusi paklausti, ar dėl to nežinojimo ir pasiruošimo stokos tik mes tėvai esame kalti? Ar tų blogybių šaknys neslypi kur nors visuomeninėje santvarkoje, kur šeimos klausimai apie jauniosios kartos ugdymą bei auklėjimą yra palikti visai nuošaliai, kur sąmoningas individo paruošimas šeimos pareigoms, lyg nepakankamai svarbus dalykas, yra nustumtas į šalį.

Kas mūsų jaunųjų neprisimena dar taip nesenu gimnazijos laikų. Brandos atestatui įsigyti mokėmės, o kai kurie “kalte kalėme” įvairiausius mokslo dalykus: aukštąją matematiką, fiziką, lotynų kalbą. Ne vienam mūsų kildavo klausimas, kam tie dalykai reikalingi. Juk daugelis mūsų nebus nei matematikai, nei daktarai, nei kunigai. O kai įsidrąsinę pareikšdavome savo abejones mokytojui, tai visuomet išgirdavom tą patį

autoritetingą atsakymą: "Tai reikalinga ir būtina **bendrajam** žmogaus išsilavinimui".

Taip, tai taip ... Bet ar nevertėtų ties šiuo klausimu bent valandėlę stabtelėti ir rimtai pagalvoti: ar tai nėra ta didžioji spraga bendrajame išsilavinime, kai jaunuoliai, gavę brandos atestatą, dažnai neturi nė menkiausio supratimo apie šeimos paskirtį bei jos uždavinius; apie vaikų fizinį, fiziologinį ir dvasinį plėtojimąsi? Ar šie klausimai, mudviejų su vyru manymu, turint galvoje bendrąjį išsilavinimą, brandos atestatą, neturėtų būti visais atžvilgiais pirmajai svarbos? Juk dauguma berniukų ir mergaičių, tik su mažomis išimtimis, yra skirti šeimai, kurią jie anksčiau ar vėliau sukuria.

Taigi, Tėve, kalbėkite, sakykite, aiškinkite, mokykite mus anksčiau, o ne tada, kai jau reikia veikti.

Jus gerbianti Danguolė

Kūdikio laukimo laikotarpis

Meilė yra esminė vaisingumo dvasia:
jos pagrindinis tikslas — kurti gyvenimą.

M. Montesori

Brangioji Danguole,

Man tenka didelė garbė atsakyti į Tavą laišką. Tavo arba, geriau sakant, judviejų laišką skaičiau su dideliu susidomėjimu ir malonumu. Džiaugiuos tuo nuoširdžiu ir atviru prisipažinimu, kad jaučiate savo nežinojimą ir stoką pasiruošimo toms pareigoms, kurios judviejų laukia šeimoje. Žinojimas, kad nežinai svarbių ir esminių dalykų, jau yra žingsnis į pažangą. Tik tėvų susipratimas ir jų keliami balsai tegalės išjudinti aukštuosius ir vadovaujančius protus atkreipti dėmesį į šeimos reikalus. Jūsų iškeltieji klausimai, sprendžiant šeimos problemas jaunosios kartos ugdymo bei auklėjimo atžvilgiu, atrodo, turėtų susilaukti gilesnio ir atidesnio plačiosios visuomenės dėmesio.

Tavoji pastaba, kad sąmoningas žmogaus paruošimas toms aukštoms ir atsa-

kingoms šeimos pareigoms yra nustumtas į šalį, esmėje yra visai teisinga, tik pačiame teigimo apibūdinime reikėtų šį tą pataisyti. Žmogaus paruošimas šeimos pareigoms nei viename istoriniame žmonių kultūros laikotarpyje nėra susilaukęs pakankamo dėmesio nei iš valstybinių organų nei iš visuomenės. Tėvų pareigos savo gimstantiems ir gimstantiems vaikams visuomet buvo laikomos lyg savaime suprantamos, lyg pačios gamtos įdiegtos, jei ne pačion žmogaus sąmonėn, tai bent gilion jo intuicijon ir gaivalingon, ypač motinos, meilėn. Dėl to ir žmogaus paruošimas šeimos pareigoms negali būti laikomas "nustumtu į šalį", nes jis niekuomet nėra buvęs reikiamo susirūpinimo objektu. Tai ir yra nūdienėje kultūrinėje ir techninėje pažangoje pats didžiausias trūkumas, grasas niekais paversti visus laimėjimus.

Šeima, nors ir būdama iš esmės pati svarbiausioji institucija visuomeninėje santvarkoje, vienas svarbiausiųjų gyvybinių narvelių visuotiniame žmonijos organizme, yra palikta ją sudarančiųjų individų nuožiūrai, bet kartu jai yra statomi didžiausi reikalavimai, viršiją nepasirėngusių tėvų jėgas. Jai suverčiama visa atsakomybė prieš Dievą, tautą ir žmonią dėl vienokio ar kitokio jos pareigų supratimo ir jų atlikimo. Bet gyvenime egzistuoja griežta taisyklė: kuo aukštesnės pareigos, tuo didesnis atsakingumas; tuo gilesnis ir kruopštesnis turi būti pasiruošimas. Tėvo ir motinos atsakomybė bei pareigos nė kiek nėra mažesnės už kunigo, daktaro ar mokytojo. Tačiau vieniems yra reikalingas ilgas pasiruošimas, o kitiems, atseit tėvams, pakankamu laikomas tik jungtusių ryšys, lyg kad jis padarytų jaunavedžius gerais tėvais ir pavyzdiniais auklėtojais. Ar tai nėra aiškus įrodymas, koks primityvus tebėra mūsų šeimos reikalų supratimas.

Tačiau, mielieji jaunavedžiai, pateisindama jūsų nežinojimą ir nepakankamą pasiruošimą būti ne tik gimdytojais, bet **tėvais - auklėtojais**, prašau, nesupras-

kite manęs klaidingai. Nemanykit, kad galite dabar nurimti ir, lyg Pilotas, nusiplovę rankas pasakyti: mes nebesijaučiame daugiau nešą atsakomybę nei prieš Dievą nei prieš žmones. Ne, mieliaji, jeigu jūs pajutote savo širdyje tą šviesos kibirkštėlę, kuri, apšviesdama judviejų sąmonę, pažadino ilgesį giliau pažinti tą nežinomąjį, kurio jūs taip laukiate, tai yra judviejų pareiga nenuilstamai ieškoti būdų ir priemonių išsivaduoti iš to tradicinio šeimos sustingimo, iš tų tikromis džiunglėmis dvelkiančių pažiūrų į vaiką ir jo ugdymą.

Dabar, brangioji Danguole, pagal Tavo pageidavimą, norėčiau praktiškai ir paprastai pasidalinti su jumis keliomis mintimis, liečiančiomis kūdikį dar prieš jo gimimą. Judviejų susirūpinimas busiuoju kūdikiu, kurio jūs laukiate, nėra be pagrindo. Įgimtoji tėvų meilė bei intucija dar nėra lemiantis veiksnys reikiamam vaiko supratimui ir tinkamam jo išauklėjimui. Taip pat kilnūs norai bei troškimai, apie kuriuos Tu kalbi savo laiške, dar nepadaro tėvų gerais savo vaikų auklėtojų. Tam reikalinga daug žinių, kad būtų galima tamsų bočių ir prabočių klaidomis grįstą intucinį primityvumą paversti tikraja dienos šviesa, tikruoju supratimu ir kruopščiu pasiruošimu.

Šeimyninės laimės esmė glūdi tėvų sugebėjime **sąmoningai** pasišvesti fiziniam ir dvasiniam vaikų ugdymui. Be abejo, svarbiausias vaidmuo čia tenka motinai. Motinos širdyje Dievo įdiegtoji nepaprasta meilė savam kūdikiui turi būti kultivuojama, kad nenukryptų į kraštutinumus ir netaptų pati sau tikslu. Tikroji motinos meilė turi būti persunkta sąmoningu savęs atsižadėjimu. Kūdikyje ji turi matyti ir mylėti žmogų, o ne pati save, ieškodama vien savo motiniškų jausmų patenkinimo.

Vaiko auklėjimas, tam tikra prasme, jau turėtų vykti nuo pat jo prasidėjimo motinos iščioje. Tačiau čia pavartotą žo-

dį „auklėjimas“ nereikia suprasti tiesiogine prasme, kaip Nikodemas suprato anuometinį Kristaus paaiškinimą apie žmogaus atgimimą. Sakydama, kad vaiko auklėjimas jau turi vykti nuo jo prasidėjimo, turiu mintyje: pirma — pozityvų tėvų nusiteikimą naujosios gyvybės atžvilgiu; antra — jų nusimanymą, ko vengtina ir kas darytina, kad nei psichiškai nei fiziškai nepakenktų besivystančiam kūdikio gemalui; trečia — jų sąmoningą pasiruošimą kūdikiui sutikti, jam ateinant į šį pasaulį.

Pats kūdikio pradėjimas turėtų būti gilios sąmonės apgaubtas ir tyros bei gražios tėvų meilės vainikuotas. Pirmu negu kūdikis bus pradėtas, jis jau turėtų būti išikūnijęs tėvų širdyje, sąmonėje ir valioje. Jo dar nėra, bet jis jau egzistuoja jų meilėje. Meilėje, kurios pats būdingiausias pažymys, tai noras konkrečiai išikūnyti, suteikiant gyvybę nebūčiai.

Lietuviškoji, o tuo labiau krikščioniškoji šeima turėtų jau galvoti apie vaiką dar prieš jo pradėjimą ir dvasiškai pasiruošti bei nusiteikti tam didžiam kūrybos aktui. Meilė ir švelnumas, paprastumas ir natūralumas turi lydėti šį veiksmą. Tėvai, kaip Tu rašai, trokštantieji sąmoningai pasišvesti vaikų labui ir priartėti prie šeimos idealo, niekuomet neturėtų pradėti kūdikio neapdairios, nežabotos aistros apsvaiginti. Čia neturėtų būti vien fiziškas jausmų patenkinimas, atskirtas nuo žmogaus dvasios ir jo kilniųjų troškimų.

Visiems yra žinomas pavainikio vardas. Taip vadinami vargšai vaikai, gimę iš neteisėtos moterystės, dažnai su defektais ir įvairiais nukrypimais tiek dvasinio, tiek fizinio pobūdžio. Tai vaikai, nesąmoningos aistros vaisius, kurie dažniausiai buvo pradėti prieš tėvų valią ir norą, jiems abiemis arba bent vienam jų esant jei ne girtame, tai apsvaigusiame stovyje.

O, brangioji Danguole, tik pagalvok, ar tai šimtais kartų nesikartoja šeimų gy-

venime! Tik šitie vaikai yra tuo laimingesni, kad jie neturi tos viešai juos žeminančios dėmės, nors savyje taip pat, kaip ir anie, nešiojasi įvairiausių negalavimų ir trūkumų žymes bei jų kompleksus.

Toliau, mieloji, norėčiau mesti keletą minčių apie motinos laikyseną nėštumo metu. Motina, pradėjusi kūdikį, turi žinoti, jog nuo to momento ji gyvena ne tik sau, bet kad po jos širdimi vystosi kitos būtybės daigas, kuris ne vien maitinasi jos krauju, bet kurs čiulpia į save visas jos nuotaikas, pergyvenimus ir jos fizines bei dvasines galias. Kaip šv. Povilas, įsijautęs į tą tamprų ryšį tarp Kristaus ir savęs, Jo meilės pagautas sušuko: “Nebe aš gyvenu, bet manyje gyvena Kristus,” taip arba bent panašiai turėtumėte mąstyti ir jūs, motinos. Žinok, brangioji, jog Tavo gyvenimas nebepriklauso vien Tau, bet kad jis yra be galo glaudžiai susijęs su Tavo kūdikio gyvenimu, kurio išsivystymas daugeliu atžvilgių yra priklausomas nuo Tavo išmintingos laikysenos. Jau dabar turi pasireikšti ta kilnioji, sąmoningai atsižadanti ir pasiaukojanti motinos meilė.

Tavo gyvenimas nėštumo laikotarpyje turi būti ypatingai gražus, skaištus, tvarkingas bei ritmiškas ir net, sakyčiau, daugeliu atvejų asketiškas. Nieko šurkštaus ir grubaus neturėtų būti judviejų santykiuose su vyru. Nieko nešvaraus ar nepadoraus jūsų gyvenime. Neapykantos, keršto, pykčio bei pavydo jausmai teneranda vietos Tavo širdyje. Ne tik aktyviai, bet ir pasyviai nederėtų dalyvauti nekukliuose pašnekesiuose ar kalbose, kur įtarinėjami bei šmeižiami kiti žmonės. Iš Tavo laikysenos bei kalbos tespinduliuoja vien tik gerumas, švelnumas, nuoširdumas, kuklumas ir meilė.

Tau negalima žiūrėti nemoralumais ir žiaurumais persunktų filmų bei vaizdų, kaip lygiai skaityti pigaus žanro, bet jaudinančias knygas. Tavo akys dažnai turi gėrėtis estetiškais ir meniškais vaizdais, Tavo ausys — tautine ar klasine

muzika bei daina, Tavo jausmai — grožine literatūra.

Venk betkokių svaiginančių gėrimų bei rūkalų ir nevartok jokių vaistų, kad ir pačių nekalčiausių, be gydytojo nurodymo ir sutikimo. Skaudu ir pagalvoti, kiek tenka matyti nėščių motinų, kurios nesivaržydamos lenkia stiklę po stiklelio arba traukia cigaretę po cigaretės.

Esu bandžiusi tokias neapdairias motinas perspėti, kad jų padėtyje nederėtų nei gerti nei rūkyti, bet, deja, gavau liūdнокai skambančius atsakymus. Vienos, tiesa, kukliai ir lyg drovėdamosi savo nežinojimo, sakė: “Nejaugi tai žalinga?.. Juk kūdikis dar nieko neįunta. Jis dar nepareiškia jokių gyvybės ženklų”. Kitos išdidžiai kalbėjo: “Taip, taip, žinau, kad tai negera... Reikės jau mesti rūkčius... Bet kol kas naudojuos proga, nes dar tik penktas mėnuo...” Trečiosios net su pasididžiuoju atrėžė: “Et, tai senoviški prietarai! Aš jau nebe naujokė šioj srity. Nepakenkė vienam, nepakenks nė kitam. Pagaliau dabar moderniškai laikai!”

Tai kalbos motinų inteligenčių, motinų, anot Tavęs, su “bendruoju” išsilavinimu. Ar tai nėra puiki iliustracija Tavo minimo tėvų analfabetiškumo, nemokšiš-kumo? Ar tai ne pirštu prikišamas įrodymas, kaip dažnai motinoms trūksta elementariškiausių žinių apie kūdikio vystymąsi.

Dar norėčiau Tau priminti, jog nemažos reikšmės turi nėštumo laikotarpyje kasdieninio gyvenimo tvarka ir ritmas. Saugokis persivalgymų arba nedavalgymų. Maistas ir poilsis turi būti pakankami ir naudojami nustatytu laiku. Išimtys galėtų būti padaromos tik dėl rimtų priežasčių. Venk perdėto savęs lėpinimo, gulinėjimo, kada papuola, bei tinginiavimo, kurs dažnai pasireiškia darbo vengimu. Įprastas kasdieninis fizinis darbas nėščiai motinai nėra kenksmingas, priešingai, žymia dalimi galės palengvinti ir patį gimdymą. Reikia tik

saugotis bet kokių persitempimų, tiek fizinio, tiek dvasinio pobūdžio.

Iš to, kas pasakyta, jau matai, mieloji Danguole, jog nėščios motinos gyvenimas tikrai reikalauja griežtos askezės. Askezės, kuri išmintingai praktikuojama, atneš visokeriopą palaimą Tavo būsimam kūdikiui, o per jį ir visai tautai bei žmonijai. Pagalvok, ar tai neverta pasiaukojimo?

Trumpai norėčiau dar paminėti, kad visa tai, kas pasakyta Tau, tinka ir Tavo vyrui, tik netiesioginiu būdu. Klaidinga būtų manyti, jog vyras neprivalęs paisyti nėščios žmonos gyvenimo. Būk jau čia esąs ne jo reikalas. Priešingai, jis neturėtų šiuo atveju pasilikti abejingas. Jo glaudus bendradarbiavimas, jo subtilus supratimas nėštumo laikotarpio reikš-

mės turi daug svarbos. Ne tik motinai, bet ir tėvui žinotina ir giliai įsisąmonintina, jog nekartą kūdikio gyvenimo sąlygos motinos iščioje turi didelės įtakos vėlesniame to žmogaus gyvenime.

Kiekvienas giliai grūdelyje glūdęs daigelis yra reikalingas ne tik trąšios dirvos, bet ir saulės šviesos, kad, atėjus pavasariui, galėtų sužaliuoti vešliu želmeniu. Lygiai taip pat ir kūdikio gemalas, nors jis turi pats savyje tas stebuklingąsias augimo bei vystymosi galias, kad išsiplėtotų į dvasiškai ir fiziškai pajėgią asmenybę, jau nuo pat pirmųjų savo egzistencijos dienų turėtų būti gaubiamas skaisčios, darnios, giliai išmintimi persunktos abiejų tėvų meilės.

Jūratė P.

Kaip Tautos Žūva ir Išsilaiko

Prie Babilono upių sėdėjome ir verkėme, kai prisiminėme Sion... Jeigu aš užmiršiu tave, Jeruzale, tegul būna užmiršta mano dešinioji... Tegul mano liežuvis prilimpa prie gomurio, jeigu aš neatsiminsiu tavęs, jeigu nelaikysiu Jeruzalės savo didžiausia linksmybe.

Ps. 136

Šią liūdną giesmę giedoja Izraelio tautos vaikai ištrėmimo, prie Babilonijos upių, su ašaromis akyse, svetimame krašte, toli nuo sugriautos Jeruzalės, nuo išniekintos Šventyklos. Tie, kurie juos buvo išvedę, liepė giedoti ir būti linksmiems. "Kaipgi giedosime svetimoje žemėje, kad pagieža ir piktumas veržias prieš tuos, kurie mus išvarė iš mūsų žemės..."

Koks didelis čia yra panašumas su lietuvių tauta, kai mūsų žmonės išvežti verkia prie Volgos upės, verkia už Uralo, prie šaltų Jenisėjaus ir Lenos vandenų. Kiti, išėję į vakarus, verkia prie Dunojaus, prie Reino, prie Australijos ir Ty-

liojo vandenyno, prie Amazonės ar Misisipi. O tie, kurie pasiliko prie Nemuno ir Neries pakrančių, prie Gedimino kalno, galvoja, kada sulauks laisvės, kada išsivaduos iš vergijos.

Izraelio tauta, išbuvusi kelias dešimtis metų prie Babilonijos upių, tiek ilgai vergavusi, pagaliau sugrįžo į Jeruzalę, atstatė sugriautą šventyklą. Seniai išnyko nuo žemės paviršiaus jų engėjai, o buvusieji pavergtieji dar ir šiandien tebėra. Mums dažnai ateina mintis, kaip ilgai dar vergausime, kada sugrįšime į savo žemę, kaip ilgai išliks mūsų tauta. Nors mes, lietuviai, savo tarpe nemėgstame kalbėti apie savo tautos liūdną ateitį, bet mums kartais kiti tai primena. Todėl naudinga yra pakalbėti, kaip tautos išnyksta ir išsilaiko, nes ir patys ką nors iš istorijos galėsime išmokti. Svarbu žinoti, kas šiame reikale priklauso nuo mūsų, kad tai galėtume daryti, kol dar nėra vėlu.

Kokios tautos ir kodėl išnyko?

Iš istorijos žinome, kad daug primitivių tautelių išnyko. Primityvia tauta vadiname tą tautą, kuri neturi rašto, yra, galima sakyti, analfabete. Tauta be rašto yra nebylė. Ji arba biologiškai išmiršta, arba tampa kitos kaimyninės tautos sunaikinta, arba taip prasiskiedžia kitoje tautoje, kad visai netenka savo charakterio ir savarankiškumo.

Bet istorija mums taip pat sako, kad kartais ir labai kultūringos tautos dinga. Fenikiečiai, kurie Ispanijoje prieš Romėnų atėjimą turėjo labai gražias kolonijas ir vedė didelę prekybą, išnyko. Asirų ir Babilonu tautos žuvo. Tos tautos kadaise buvo labai kultūringos ir galingos. Kaip tik jų kariuomenė nugalėjo žydus, jų dalį išvežė į nelaisvę. Bet vėliau šios tautos buvo persų nugalėtos, kurie kaip tik atrado tuos verkiančius žydus prie Babilonijos upių ir juos paleido namo. Persų karalystė taip pat vėliau žuvo. Dinga ir senieji egiptiečiai, taip aukštai iškėlę mediciną, palikdami mumijas, išsilaukusias tūkstančius metų. Net mūsų laikų medicina to nesugeba, nemoka taip tobulai kūnų balzamuoti. Kokias gražias šventyklas, kokius puikius paminklus savo faraonams jie statė, kokių išdidžių sfinksų net mūsų laikams paliko! Bet toji tauta ir jos mokslas pranyko. Kiti atėję nieko nepasisavino ir iš tos didybės nieko nepanaudojo ateičiai.

Su Graikija ir Romos imperija tas pat atsitiko Jų kalbos, tiesa, pasiliko, bet mes jas vadiname mirusiomis kalbomis. Kad žuvo tautos, kurios daugiau dėmesio kreipė tik į prekybą ir militarizmą, tai galima būtų lengviau suprasti, nes prekyba ir militarizmas nėra pačios gražiausios žmogaus sielos išraiškos, nors ir jos suponuoja tam tikrą kultūros lygį. Bet nuostabu, kaip galėjo žūti Graikai ir Romėnai, tos klasiškos tautos, iš kurių kultūros mes jau tiek sėmėme ir dar tebeseimiame. Tiesa, kitos barbariškos tautos gali būti pavojingos, bet vis dėlto atrodo,

kad aukšta kultūra ir civilizacija turėtų sugebėti savo didesnėmis dvasinėmis jėgomis atsispirti prieš brutalią fizinę jėgą. Bet, deja, neatsispyrė.

Pasižiūrėję aplinkui, ir dabar pamatysime, kad esama labai kultūringų tautų, kurios ne tik neina pirmyn, bet aiškiai ir pastebimai žengia atgal. Kokios gali būti šių reiškinių priežastys? Stebėdami atskiro žmogaus gyvenimą, matome, kad jis būna jaunas, paskui subręsta, pasensta, galima sakyti, biologiškai nusinešioja, lyg kokia mašina, kuri sensta, genda ir pagaliau sustoja. Gal panašiai yra ir su tauta, kuri pradžioje yra jauna, energinga, pilna gyvybės, pasiekia savo „aukso amžiaus“, paskui pradeda smukti žemyn, nebegimdo daugiau genijų, žadinančių ir keliančių tautą, ir pagaliau prasideda merdėjimas. Į jos vietą tada ateina kita tauta, ir prasideda naujas gyvenimas.

Taigi, ir tautos, kaip ir atskiri žmonės, gal ilgainiui biologiškai išsisemia, ypač tos tautos, kurios daug dirbo, kūrė, pavargo, nusilpo ir užgeso. Taip mano Oswald Spengler savo veikale „Der Untergang des Abendlandes“. Pirmiau buvo sakoma, kad tautos dėl kažkokių priežasčių išsigema. Dabar viešpatauja kita teorija, kuri sako, kad tautos neišsigema, bet **nedagama**. Tai yra negimdo pakankamai, yra daugiau mirimų negu gimimų. Kodėl taip yra? Atsakymai nevienodi, yra visa eilė teorijų. Gal kiekvienoj iš jų yra krislas tiesos.

1. Gerbūvio teorija. Kuo turtingesni yra žmonės, tuo mažiau turi vaikų. Aiškiai matyti, kaip aristokratija miršta. Daugelis mini Švedijos aristokratiją, jau beveik išmirusią. Klausiamo, dėl ko taip yra. Ar gal todėl, kad turtingi žmonės praranda idealizmą, pagal vokiečių posakį „Auf Erden satt, dem Himmel fern — kas žemėje yra sotus, tas toli nuo Dangaus“. Pamėgę žemišką laimę; žmonės nenori nepatogumų, susijusių su gimdymais ir su vaikų auginimu. Šiuo atveju

vaikų nebuvimas būtų grynas nenoras, laisvos valios dalykas.

Kiti mano, kad materialinis gerbūvis, ypač maisto perteklius, žmogaus organizmą biologiškai pakeičia, padaro mažiau atsparų fiziniams įtempimams. Taigi, atrodytų, kad materialinis gerbūvis vienu ir kitu atveju veda prie nedagimimų ir drauge prie tautos žuvimo.

2. Vargo teorija. Pastebėta, kad Azijos tautos, kurios labai menkai maitinasi (beveik vien tik ryžiais), neklesti. Bet ši teorija neatsako į mūsų klausimą, nes tų tautų gimimai (jeigu tik nėra tikro bado) yra gausūs, bet dėl maisto stokos vaikai nėra atsparūs ligoms, todėl daug jų miršta.

3. Industrializacijos teorija. Statistikos aiškiai rodo, kad industrijos centruose yra daugiau mirimų negu gimimų. Kaimas miestus papildo. Gal didmiesčių maistas nėra pakankamai geras, gal vitaminų stoka, o gal darbo netikrumas ir stoka būtų veda prie nedagimimų. Kiek čia yra kaltas valios nusistatymas ir kiek biologinis sumenkėjimas, sunku pasakyti. Greičiausiai veikia ir viena ir kita priežastis. Kiti dar įtaria miestų didesnę ištvirkimą, stoką religijos ir paskendimą masėje. Kaime reikia gėdytis savųjų, o mieste mažai kas tave pažįsta.

4. "Capillarité sociale" teorija, kurią patiekia Dumont. Tai yra labai sąmojinga mintis. Iš fizikos žinome, kad kuo skystis yra skystesnis, tuo aukščiau kyla vamzdyje. Pagal šią teoriją atrodytų, kad tie aukščiausiai iškyla socialinėje santvarkoje, kurių šeimos yra skysčiausias, t. y. kuo mažiau turi vaikų.

5. "Malonumų konkurencijos" teorija. Kiekviena tauta po kovų, po karų, po įgytos nepriklausomybės, kuri gal labai daug kainavo, atsileidžia, išlempa, nori lengviau ir laisviau pagyventi. Žmogus pajunta, kad neaugindamas vaikų, daugiau malonumų gali turėti, todėl jų ir vengia.

6. Lyčių disproporcijos teorija. Karai gerokai sumažino vyrų skaičių, tuo būdu

susidarė moterų perteklius. Karai sunaikina geriausius vyrus, taigi, ne tik vyrų skaičius mažėja, bet taip pat ir jų kokybė prastėja. Dažnai po karų atsiranda daug vyrų, visai nenorinčių vesti. Gal karo metu vyrai per daug ištvirkusiai gyvena, todėl paskui neturi noro vesti.

7. Gyvenimo racionalizacijos teorija. Modernusis žmogus viską suracionalizavo. Jis apsidraudė nuo automobilių nelaimių, nuo ligos, nuo senatvės. Jis viską pramatė: kada namus pasistatys, kada automobilį įsigys, kada ves. Jis nori racionalizuoti ir savo šeimos prieauglį. Jis nori racionalizuoti ir savo lytinį gyvenimą. Tam tikra propaganda, moderniškai kontrceptyvai jam labai padeda. Kiti mano, kad tokia didelė racionalizacija jau yra degeneracijos požymis, jau tauta prarado savo pionierius, savo drašuolius, riterius, kurs iš ryto nežino, kur jis vakare atsiguls ir ką po galva pasidės. Didelis prisirišimas prie patogumų rodo, kad asmuo ar tauta yra silpnos valios. Yra degeneracijos pažymys ir vitališkumo stoka, kai pilietis pilnai pasiveda valstybės ir įvairių institucijų globai.

8. Biologiško išsigimimo teorija. Kai kurie tikrai mano, kad tautos biologiškai išsisemia. Pvz. Prancūzija jaučiasi išsisėjusi ir nemano, kad iš vidaus galės atsigausti, todėl visokiais būdais viliojo vokiečių belaisvius pasilikti Prancūzijoje. Jų daugelis ir pasiliko. Kitas labai ryškus pavyzdys yra Airija. Airiai yra laikomi gerais katalikais. Persiskyrimų ir kitų nusikaltimų prieš moterystę yra labai maža, bet tauta vis tiek smarkiai nyksta, nes žmonės neveda. Dabartinė airių teritorija 1840 m. turėjo 6.548.000 gyventojų. Po šimto metų, 1940 m., Airija teturėjo 2.992.034 gyventojus, o 1946 m. tik 2.953.451. John A. O'Brien pavadino Airiją "senbernių ir senmergių nykstančia tauta" (The New World, Chicago, Febr. 8, 1952). Čia turime aiškų biologiško išsisėjimo pavyzdį. Tik pagalvokime, koks buvo didelis smuki-

mas: nuo pusseptinto milijono nė trijų milijonų nebeliko!

9. Moralinio tautų nupuolimo teorija. Pagal šitą teoriją išsigimimas ir nedagimimas priklauso nuo moralinių, metafizinių ir religinių principų sumenkėjimo tautoje. Jeigu dvasinės ir etinės energijos išsenka, tai ir biologiškos išnyksta.

Kiti stengiasi visas minėtas teorijas suvesti į vieną "Interesų Kolizijos" teoriją. Civilizacijos plėtojimesi ateina momentas, kada interesų kolizija arba susidaužimas tarp tėvų ir vaikų išaina vaikų nenaudai. Tada, žinoma, bus stengiamasi, kad vaikų nebūtų. Be abejo, šioje kovoje tarp tėvų ir vaikų, visuomet pralaimės vaikai.

10. Genocidas arba tautos išžudymas. Rusai komunistai daug aristokratijos sunaikino, bet vis dar tai nebuvo laikoma genocidu, nes jie tai darė daugiausia tik aistrų pagavime, keršto įtūžime. Sąmoningas mažumų žudymas Rusijoje prasidėjo 1922 m., kai nuo žemės paviršiaus dingo suomių - ugrų tautelė, turėjusi apie pusę milijono gyventojų. Paskui buvo sunaikintos Donos ir Kubanės kazokų giminės. 1940 m. likvidavo Rusijos teritorijoj esančią "vokiečių respubliką" su 800.000 žmonių, kurie buvo deportuoti į

arktikos sritis. 1944 m. buvo likviduota Krymo totorių respublika su 700.000 gyventojų, kurie pripratę prie švelnaus klimato, nepakėlė šiaurės Azijos šalčių ir... išnyko. 1945 m. nušluota nuo žemės čečėnų - Ingušų respublika, turėjusi 600.000 gyventojų.

Paskui rusai labai žiauriai naikino ukrainiečius. Įdomu, kad čia rusai žudė tuos, kurie buvo jų žmonės. Juk Malorusai yra tokie pat rusai, kaip ir Vielykorusai ir Bielorusai. Taigi, nepasigailėjo nė savų žmonių ir išžudė apie 10-12 milijonų. Manoma, kad komunistai po karo deportavo apie pusantro milijono lenkų ir virš pusę milijono lietuvių. Sudėjus visas tas skaitlines, tikrai didelė suma susidaro. Kad visos tos ašaros ir tas kraujas pradėtų tekėti viena kryptimi, tai nauja Volga atsirastų...

Kas norėtų daugiau apie genocidą pasiskaityti, įdomių žinių gali rasti V. Vaitiekūno straipsnyje, buvusiam 1951 m spalio mėnesio "Aiduose", iš kurio ir mes šiuos skaičius paėmėme. Ir Hitleris naudojo genocidą, nuo kurio ypač žydai labai nukentėjo. Taigi, ir genocidas išnaikino daug tautų. Kitą kartą pakalbėsime, kaip tautos išsilaiko.

J. Venckus, S. J.

Už Naują Pasaulį

Tokiu vardu Tėvo Lombardi stora, virš 700 puslapių knyga pernai Italijoje susilaukė net penkių laidų ir buvo išverstą į daugelį kalbų. Joje yra autoriaus konferencijų santraukos, pridėdant jo paties iš apaštališko patyrimo kilusias pastabas. Knygoje stengiamasi nutiesti nauji keliai į gražesnę ir laimingesnę moderniosios žmonijos gyvenimą.

Trumpos žinios apie autorių

Niekas nesitikėjo, kad silpnas, sumenkusios sveikatos studentas, vėliau "Civiltà Cattolica" žurnalo filosofinio skyriaus

redaktorius ir studentų kapelionas taps vienu iš žymiausių kalbėtojų.

1945 metai. Italijos gyvenime didžiausias sukrėtimas: karas baigiasi nelaimingiausiai visoj krašto istorijoj. Medžiaginiai ir dvasiniai nuostoliai baisūs. Badas, vargas ir blaškymasis... Bet dauguma, vietoj eję bažnyčion, ieškoję stiprybės ir paguodos Dievuje, eina tik į teatrus bei pasilinksminimus ir ieško suraminimo užsimiršime. Taip buvo ne gydoma, o plėšoma kraujuojanti žaizda. Reikėjo kas nors daryti.

Jaunasis kunigas nutaria tikrąjį — Evangelijos — džiaugsmą ir tikrąjį — Kristaus — suraminimą nešti ten, kur žmonės pratę rinktis: į teatrus, į kino sales...

Prasidėjus konferencijoms, klausytojai augo be skaičiaus. Kartu augo ir nauji užsimojimai. Buvo žengti trys progresyviniai žingsniai: teatras — miestas — kraštas. Ir visur buvo minios: pirmasis kursas Romoje nuo 4,000 klausytojų Milane išaugo iki 14,000, Florencijoje iki 30,000, Palerme iki 60,000.

Kai jau niekur neužteko jokios patalpos, buvo išeita į amfiteatrus, į sporto aikštes. O kai ir ten buvo per ankšta, buvo išstatomi garsiakalbiai gatvėse ir miesto aikštėse. Ir gatvės ir aikštės prisipildė...

1948 metai. Milanai. Žmonių susidomėjimas prašoka bet kokį pramatymą: reikėjo iškart telefonu sujungti daugelyje bažnyčių ir daugelyje miesto aikščių garsiakalbius, nes žmonės vienon vieton jau niekur nesutiko. Neužteko ir to: telefoninis ryšys buvo išplėstas į užmiestį ir net į tolimesnius miestus; kitaip nebūtų buvę įmanoma visų patenkinti. Milane žodis jau pasiekė 14 bažnyčių kartu, Torine — 24, Genuvoj — 51, Romoje — 200. Taip konferencijas iškart galėjo girdėti 100.000 — 300.000 žmonių.

1950 šventieji metai. Apjungiamas visas Italijos radijo stočių tinklas, ir vakarais per visą gruodžio mėnesį kalbama visai tautai. Reikėjo, kad žodis įeitų į kiekvienus namus, prižadintų kiekvieną miegantį, išmėtinėtų kiekvienam užsispyrėliui, paragintų kiekvieną teisųjį, entuziazmu uždegtų didžiadvasį. Misijos buvo paskelbtos visose 24,000 Italijos parapijų, propaguojamos visos katalikiškos spaudos. Katalikų akcija pasistengė, kad pusę septintos vakare būtų atsuktas kiekvienas radijo aparatas. Neturėjo likti nei vieno italo, kurio nepasiektų kvietimas atsinaujinti. Tai buvo didžiausios misijos visoje istorijoje. Misijos iškart visai 46 milijonų tautai !...

Be abejo, pamokslų kasdien klausėsi milijonai klausytojų. Pagal Katalikų Akcijos Centro pranešimus, pamokslai buvo girdimi visur: privačiuose namuose, bažnyčiose, baruose, salėse, gatvėse, aikštėse. Vien tik 8-tą gruodžio (pagal "l'Osservatore Romano" davinius) buvo išdalinta virš milijono komunijų.

Gerbiamiesiems "L. L." skaitytojams iš minėtos knygos (itališkai: "Per un mondo nuovo") duodame keletą ištraukų.

PERSPĖJANTIS ŽODIS

1. Darbdaviams

Jūs labai daug rūpinatės savo teiseimis; pagalvokite apie savo pareigas. Jūs labai jautrūs, jei kas nors ne visai teisingas su jumis. Ar pasvarstėte: gal pirmieji pradėjote elgtis neteisingai? Jei namieje jums tik kartą trūksta vakarienės — baisi tragedija. Ar užmiršote, kad yra daug žmonių, kurie ne tik nevakariena-vo, bet ir nepietavo; kartais net ištisą dieną pasiliko nevalgę... Jūsų namuose viskas privalo būti "kaip reikiant". O ar žinote, kad kai kurie visai namų neturi? kad kai kurie, susigrūdę kambaryje net po dešimtį, gyvena blogiau už gyvulius?..

O, brangieji ponai! mes nenorime komunizmo. Tačiau supraskit, kad ir jūs turite daug ką pakeisti! Visuomenė nėra privilegijuotųjų klasė, nėra tik jūsų bendruomenė. Atsiminkit, kad kiekvienas turi teisę į gyvenimą. Teisė turėti maistą, namus ir šeimą, nėra tik jums vieniems rezervuota. Dievas sutvėrė pasaulį visos žmonijos labui, atidavė jį visiems savo vaikams ir jo nedavė vien tik kai kuriems. Todėl visi turi iš Dievo teisę gauti pasaulyje bent tą gėrybių dalį, kuri būtina reikalinga jų egzistencijai. Gerai įsidėmėkit : vienu ar kitu būdu galite patobulinti socialinę santvarką. Jei praleidžiate progas veikti šia kryptimi, jūs skriaudžiate savo brolius. Tai turite atlikti, neatsižvelgdami net į savo nuostolius.

O jei žmogus, su kuriuo turite reikalų, nėra tik bet koks žmogus, bet darbininkas, neužmirškite, kad jo atžvilgiu turite ypatingas pareigas: jis turi teisę ne tik gyventi, bet ir tinkama proporcija dalytis darbo vaisiais — jūsų pelnu. Negalima darbininkui palikti tik tiek, kiek jam būtina reikalinga pragyvenimui, pasilikant visą pelną kapitalo naudai. Taip darydami, jūs neteisingai elgiatės. Savininkai! žinokite: Dievas labai gerai pažįsta jūsų sąskaitas ir vieną dieną griežtai pareikalaus apyskaitos, kaip valdėte žmonių šeimos turtus.

Kiekvienas iš mūsų turi atsakingas pareigas bendrajam labui. Bet kiekvienam iš jūsų jos yra ypatingos, ir jūs niekuomet neturite likti patenkinti tuo, ką ligi šiol padarėte. Kadangi žmonių socialinis bendradarbiavimas reiškiasi vis didesne pažanga technikoje, reikia stengtis, kad laimėjimais džiaugtųsi visi. Esame šeima. Viena didelė šeima. Žemės gėrybės esmėje yra visiems bendros, o jūs tam tikru būdu esate jų valdytojai ir paskirstytojai. Dideli nelygumai kelia pasibaurėjimą; dar didesni — turto švaistymas.

Įsidėmėkit, gerai įsidėmėkit ir giliai įsidėkit širdin: Jėzus kartą pasakė labai kietą žodį ir aš jį, ar jums patinka ar nepatinka, čia pakartuju: “Lengviau kuprunugariui išlįsti per adatos ausį, negu turtingam įeiti į dangaus karalystę!...”

2. Darbininkams

Jūs esate patenkinti, jei išmetinėjama tiems, nuo kurių jūs priklausote. Būkit atidūs, nes ir jūsų elgesy gali atsirasti daug spragų. Nėra nuodėmės kišenėj turėti daug pinigų. Nuodėmė juos per daug mylėti. Per daug juos mylėdami, ir jūs galite nusidėti. Šiais laikais jūsų širdis per daug pripildyta meile turtams ir patogumams. Nėra galimybės būti visiems lygiais. Kaip tik ten, kur sakoma, kad viskas yra bendra, tarp valdinių ir valdytojų viešpatauja žvėriškiausias skirtumas ir siaučia tiranija. Įsidėmėkite:

dangaus karalystė priklauso tiems, kurie neprisiria prie žemiškųjų turtų, o gyvena neturto dvasioje.

Toliau: jus išmokė neapkęsti. Nei apie kantrybę, nei apie pastangas suprasti kitų kategorijų žmones, nei apie atlaidumą jums niekas nekalbėjo; kalbėjo apie grumtynes. Laikraščiuose skaitydavote žinias ir aiškinimus apie nuolatinę klasių kovą. Ar nepastebėjote, kad taip jūsų sielosna jau išiveržė žalingi jausmai, kurie gali jus paversti blogais? Ką pagalvotute, jei jums atsitiktų taip: jūs daug dirbote, kad galėtumėte mokytis jūsų sūnus ir, dėka didelių jūsų pastangų, jis pasiekia pagaliau akademinį išsilavinimą. Na, ar būtų dabar teisinga, jei kiti imtų jam linkėti blogo tik todėl, kad jūsų prakaito kaina jis tapo koks nors direktorius? Vien tik dėl to, kad jis truputį geriau gyvena už jus? Žinokit: neapykanta yra nuodai, apnuodija širdį; paskiau apakina. Jėzus mokė gera daryti net priešams. O šie intrigantai jums įkvėpė neapykantą net tiems, kurie yra gal net jūsų draugai.

Su neapykanta jūsų viršininkams vėliau atėjo ir apsileidimas darbe. Tarp jūsų yra daug tokių, kurie nedirba kaip reikiant: jie visa atlieka tingiai ir vis stato naujus reikalavimus. Manote, kad duona ir gerbūvis savaime gimsta? Dėl nuodų, kurie tapo įskiepyti jūsų sielosna, krito našumas visose srityse. Dėl to nukentėjo visi, neišskiriant nei jūsų pačių. Juo mažiau pagaminama, juo mažiau išdalinama. Tam tikri streikai ir tam tikri trukdymai, į kuriuos esate raginami, kartais net be pateisinančios priežasties verčiami, yra nusikaltimas plačiai visuomenei. Tada tinka jums žodis, tartas Viešpaties apaštalo: kas nenori dirbti, tenevalgo.

Atrodė, lyg Jėzus kuždėtų man specialų žodį, skirtą darbininkams: “Jums tiek kalbėta apie teises. Jos keltos ir aukštintos laikraščiuose ir mitinguose. Bet nebuvo primintos jūsų atsakingos

pareigos. Norėčiau, kad neužmirštumėte, jog daug žmonių yra blogesnėje padėtyje už jus. Taip, jūsų gyvenimas kietas, o kai kada ekonomiškai net nepakeičiamas. Deja, yra gyvenančių blogiau. Jūs nebūtumėte teisingi galvodami, kad esate jūs, visuomet tik jūs išnaudojami. Turime daug ir kitų, labai kukliai gyvenančių žmonių. Jie negali pavartoti prievartos, nors galų su galais nesuveđa. Jų balsas silpnas ir jų niekas neišgirsta. Ar stebėjote iš arti gyvenimą kai kurių valdininkų, mokytojų, profesorių, o ypač pensininkų? Visuomenė jais taip mažai rūpinasi. Čia užslėptos tylios kančios, skaudūs trūkumai; dažnai didesni negu bet kurio iš jūsų. O jei dar šeima, kiek ten rūpesčio!...

Mūsų širdis palengvėja, jei mes pažiūrime į tuos, kuriems blogiau sekasi už mus: patys tampame geresni, kantresni. Ir jūsų skundai nevisai teisūs! Prisiminkite tik pabėgėlius, tremtinius. Be tėvynės, svetimoj žemėj be turto, be nieko... Gyvena diena iš dienos be tikrumo, gyvena drebėdami dėl rytojaus. Kiek jų tarpe puikiausių žmonių ir kiek sielvar-to!..."

3. Kunigams

O, mano broliai! kokią didelę dalį kaltės dėl to, kas įvyko, turime kaip tik mes! Žmonės nebūtų prie to priėję, ką dabar matome pasaulyje, jeigu būtume visuomet buvę, kaip privalėjome... Žinau, kad jūsų tarpe yra tikrai vertų savo vardo: neturtingi, skautūs, uolūs (kokia autorius neturto sąvoka, radai žodyje darbininkams — Vertėjas). Bet kaip daug iš mūsų esame vos vidutiniai; bent nesame tokie, kokius Jėzus norėtų matyti. Subruskime ir mes! Supraskim, kad ir mes prie žmonijos nelaimės prisidėjome.

Visi žino, kad Kristus liepė apaštalams: eikite, skelbkite Evangeliją visam sutvėrimui, krikštykite vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios. Kas įtikės ir bus pakrikštytas, bus išganytas; kas netikės,

bus pasmerkta. Kas bent truputį giliau pažįsta Evangeliją ir istoriją, tuoj pastebės, kad ši misija yra tekusi katalikų Bažnyčios kunigystei, nes ji nepertraukiama grandine per apaštalus jungiasi su Kristaus kunigyste. Tai aišku. Bet kodėl, nežiūrint to, tiek daug žmonių mus paliko? Kodėl mūsų bažnyčios pusiau tuščios? Kodėl net ištisos tautos nuo mūsų pasišalino? Baisi istorija! baisi kaltė! Blogos valios buvo erezijų vadai. Blogos valios ir tie, kurie dabar burnoja prieš Bažnyčią. Bet kiek ir iš mūsų, kunigų, nebuvo, kaip reikėjo... Nebekečiame šiandieninės kaltės; kalbame apie šimtmečius. Amžiai mus matė prisirišusius prie žemės, tingius, išdidžius; nematė mūsų beieškančių sielų, vien tik sielų, bet kokia kaina sielų, ir nutolo nuo mūsų...

Žmonės padarė blogai, labai blogai, nes jie privalėjo likti Jėzaus Bažnyčioje, jeigu mes asmeniškai ir buvome vos vidutiniškai tarnai; neprivalėjo palikti Jėzaus ir savo tikėjimo dėl to, kad nebuvo šventi. Bet vis tik nemaža dalis kaltės — prisipažinkime — tenka tik mums. Dėl to, bent dabar, po tiek paklydusios žmonijos kančių, palengvinkime jiems sugrižti. Mes jiems tiek pagelbėsime, kiek patys pasidarysime geresni.

Nusižeminę muškimės krūtinėn dėl mūsų pačių ir dėl tų, kurie gyvena pirma mūsų, o mūsų gerume sielos atras Jėzų. Nebus santarvės ir ramybės, jeigu ir mes, kunigai, neprisipažinsime kaltais.

4. Krikščionims nekatalikams

Minioje taip pat buvo krikščionių, kurie nepriklausė Katalikiškajai Bažnyčiai. Jėzus žvelgė į juos. Jo širdis buvo pilna meilės, bet taip pat ir bekrasčio liūdesio. Man atrodė, kad pačiose mano sielos gelmėse Jis kreipėsi į juos: "Jūsų tėvai buvo katalikais. Kodėl tad jūs atsitolinote? Per tiek amžių pasaulyje buvo tik Katalikų Bažnyčia. Ji buvo vienintelė Bažnyčia — mano Bažnyčia: Rusija, Vokietija, Anglija, Skandinavija,

Olandija, Šveicarija, Graikija — visa krikščionybė buvo katalikiška. Kodėl jūs nuo jos atsitolinot?”

Jėzus tęsė kalbą dideliu švelnumu: “Ši kaltė — ne jūsų; ji buvo kitų, kurie jau nebegyvena: kaltė kunigaikščių ir karalių, kaltė nevertų kunigų. Bet jūs kodėl negrįžtate į savo tėvų namus? Kodėl jūsų tikėjimas turi būti anų aistrų auka? Visi jūsų pranokėjai buvo katalikais, tik katalikais: visi priklausė mano Bažnyčiai. Jai priklausyti turite ir jūs. Susiskaldymas Bažnyčioje man daugiau žaizdų padarė negu žmonės kančioje. Kaip ir kiekvienas padalinimas kūne, žmonijoje jis paliko baisią žaizdą. Lenkite galvas ir darykite atgailą taip pat ir jūs.”

5. Žurnalistams

Minioje buvo žurnalistų, buvo įvairių partijų politikų. “Dėmesio” — šaukiau,— “dėmesio! Jūs per daug melavote! Jūs rašėte tik tai, kas jums buvo naudinga, o ne teisybę. Kiek daug blogo prisėjote savo melais!”

Atrodė, lyg Jėzus tartų širdyje: “Aš atėjau liudyti apie tiesą. Kas yra prieš tiesą, yra prieš Dievą!”

6. Jaunimui

Jaunuoliai, brangieji jaunuoliai! Jūs pasaulio ateitis. Klausykite! kodėl jūs susiteršiate neskaistumu? Štai, jau praradote entuziazmą viskam, jau neužsidėgote jokių idealu. Susikūrėte mažutį nuodėmės pasaulėlį, ir jums gana. Savo atšalime jūs verti pasigailėjimo. Dėl blogo, naikinančio įpročio, jūs tapote seniais, nebuvę jaunais. Privalote sukurti geresnį, gražesnį pasaulį. Saugokite skaidrias mintis ir skaisčią širdį!

O jūs, mergaitės! Jūs žmonijos gėlės. Jūs privalote būti meilė. Be jūsų vyrai neįgyvendina didžių planų.

Jūs tuoj įžiebsite naują židinį, tapsite naujų kartų motinos... Kodėl praradate tai, ką turite gražiausio? Kodėl suminate brangiausias vertybes kvailose avantiūrose ir kodėl nuvystate? Kas nori būti ver-

tas jūsų intymaus pasiaukojimo, pirma turi jums paaukoti visą savo gyvenimą...

7. Šeimą sukūrusiems

O jūs... jūs vedusieji! Jūs įvedėte savo šeimosna nuodėmę. Jūs išdavėte meilę, prisiektą prieš altorių. Todėl ir jūs ne be trūkumų. Atsiminkit: Jėzus jus gerai pažįsta. Jis žino, kokiais ryšiais susijungėte Jo akivaizdoje, ir tie ryšiai lieka, nežiūrint skyrybų. Dievas jų nepripažįsta. Įsidėmėkit: ką Dievas sujungė, žmogus teneišskiria.

Ir visose aikštėse kalbėjau, kalbėjau apie žmonių blogybes: neteisybę tų, kurie vagia — negarbingų administratorių, nesąžiningų valdininkų, vedusiųjų, kliudančių gyvybei, kuri turėtų gimti iš meilės. Ir visi klausė, giliai išgyveno; visi jautė, kad tai buvo tiesos žodis.

Pagaliau, minioje pastebėjau gerus žmones, bet kurie buvo per daug silpni, per daug nusiminę. “Ir šie truputį neteisingai daro”, aiškiai ir meiliai kalbėjo Jėzus širdyje. “Blogieji tokie drąsūs! Kodėl gerieji bailūs? Džiaukitės jūs, savo širdyje nešiojant Dievą. Juk yra dvasiinių džiaugsmų, prašokančių bet kokį džiaugsmą. Aš turiu vandens, tekančio į amžinąjį gyvenimą, teikiančio laimę: kas jo geria, netrokšta. Pasirodykit esą tvirto tikėjimo ir džiaukitės gyvenimu Viešpaties pabučiavime...”

Žmonės guodėsi, drąsinosi, jų širdys kaito. Viena tik motina nesidavė suraminama. Paėmė paveikslą, kurį pasikabinusi nešiojo ant kaklo, pabučiavo ir pravirko: “Kiti gali rasti paguodos, aš ne... Mano meilė nebegrįžta. Buvo toks gražus, toks geras... bet nebegrįš jau daugiau mano sūnelis...” Širdyje supratau Jėzaus balsą: “Ir ši vargšė motina nevisai teisi. Sakyk: jos sūnus gyvas. Buvo toks gražus, dabar dar gražesnis. Ne, ne! neverk, mama! Tavo sūnus su manimi. Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki į mane, jei ir būtų miręs, prisikels.”

Iš italų kalbos išvertė G. S. J.

AR NORĖTUM BŪTI BERNIUOKAS?

Mieļoji Sese,

Šių metų antrame "Laiškų Lietuviams" numeryje skaitei jaunimui anketą. Tarp kitų klausimų buvo ir šis: "Ar esi patenkinta, kad esi mergaitė, ar gal norėtum būti berniukas?" Ten pat buvo klausama ir berniukų, ką jie mano apie tą paprotį, kad dabar visi kultūringi žmonės teikia moterims pirmenybę ir jas ypatingai gerbia.

Su panašiu klausimu kartą į skaitytojas kreipėsi Italijos moterų žurnalas. Redakcija gavo 204 atsakymus. Iš jų tik 83 buvo patenkintos, kad gimė moterimis, kitos pageidavo būti vyrais. Dėl ko? Dėl to, kad, jų nuomone, vyrai gali laisviau naudotis gyvenimo malonumais, niekas jų nekontroliuoja, niekam neturi duoti savo darbų apyskaitos.

Iš atsakymų, atėjusių į mūsų anketa, gauname kitokią vaizdą. Tuoj matyti, kad lietuvaitės yra protingesnės už itales. Tik nepilnas trečdalis atsakiusių nedrąsiai išreiškė norą būti berniukais, nes jie esą laisvesni, o mergaitės labiau suvaržytos, iš jų daugiau reikalaujama. Virš du trečdaliai atsakė, kad yra patenkintos, būdamos mergaitės, jokių būdu nenorėtų būti berniukais, nes mergaitės esančios geresnės, kilnesnės, galinčios daugiau gera gyvenime padaryti, negu berniukai.

Vyrai, atsakydami į jiems patiekta klausimą, sutiko, kad yra geras ir girtinas paprotys moterims duoti pirmenybę ir jas gerbti. Priežastį visi nurodė tą pačią: dėl to, kad jos yra silpnesnės.

Kokias galėtume padaryti iš tų atsakymų išvadas? Visų pirma reikia džiaugtis, kad mūsų mergaitės supranta savo paskirtį ir vertę. Jų dauguma yra paten-

kintos tuo, kuo jas Dievas sutvėrė. O jas sutvėrė tikrai dideliems dalykams, labai svarbiam ir kilniam tikslui: nešti į pasaulį gyvybę, meilę, švelnumą. Motiniškumas tai yra perlas, kurs gražiausiai derinasi prie moters veido. Jis iškelia moterį aukščiau už vyrą, ir tik dėl to mes moterį taip gerbiame, jai duodame visur pirmenybę. Ne, ne jos silpnumas yra tokios pagarbos priežastis. Jei taip būtų, tai mažam vaikui duotume pirmenybę prieš jo tėvus. O to juk niekas nedaro.

Garsioje Amiens katedroje yra senas ir įdomus rankraštis (iš 1492 m.), kuriame išskaičiuojami moters kilnumo titulai. Tik moterys jais gali didžiuotis, vyrai jų neturi. Štai tie titulai, kuriais moterys gali pasigirti prieš vyrus:

1. Moterį Dievas sutvėrė iš vyro šonkaulio, o vyrą iš molio, taigi, moteris buvo sutverta iš kilnesnės medžiagos.
2. Moteris buvo sutverta rojuje, o vyras, kaip sako Šv. Raštas, buvo sutvertas ne rojuje, tik paskui buvo jame apgyvendintas.
3. Nė vienas vyras nebuvo tokiu būdu angelo sveikintas, kaip moteris (Marija) — "Sveika, malonės pilnoji".
4. Kristus savo kūną ėmė tik iš moters, be jokio vyro prisidėjimo.
5. Nė viena moteriškė jokių būdu neprisidėjo prie Kristaus kankinimo; jos visos, net ir Piloto žmona, stengėsi Jam padėti, Jį išvaduoti, tik jos Jo verkė.
6. Kristaus kančios metu tik moterys viešai atstovavo Bažnyčią (Marija, Magdalena), vyrai — apaštalai iš baimės buvo pasislėpę.
7. Kristus atsikėlęs pirmiausia pasirodo ne vyrui, bet moteriškei — Magdalenai, kuri pirmoji paskelbia atsikėlusį Kristų tiems, kurie Jį turės skelbti visam pasauliui.
8. Tik moteris (Marija) vienintelė iš visų žmonių buvo pradėta be gimtosios nuodėmės, buvo su kūnu ir siela paimta į Dangų, iškelta virš angelų...

Tad matai, sese, ar neturi džiaugtis, kad esi moteris? Taip, džiaugtis tikrai yra ko, bet nėra ko tuščiai didžiutis ir įsivaizduoti. Juk tai ne Tavo nuopelnas, bet ypatinga Kristaus malonė, Jo meilės ir palankumo parodymas. Sename Testamente, prieš Jo atėjimą, moteris buvo labai pažeminta, visų paniekinta, neskaitoma net žmogumi. Panašiai yra ir dabar ten, kur dar neprasiskleidė Kristaus mokslo šviesa. Žemiau dedu mūsų misijonieriaus T. Donato Slapšio straipsnį, atvaizduojantį liūdną moters likimą Indijoje. Dar daugiau žinių tuo klausimu gali rasti kun. Sabaliausko knygoje "Nuo Imsrės iki Orinoko".

Taip, tik Kristus — Dievas išaukštino žmonių nužemintą ir paniekintą moterį. Tik krikščionybė ją parodė pasauliui tikrame jos kilnume ir tikroje šviesoje. Džiaukis, kad esi krikščionė, atsilygink Kristui už tą Jo ypatingą Tau parodytą meilę ir palankumą uoliu Jo mokslo ir įsakymų laikymu.

Apaštalai stebėjosi, kad Kristus kalba su moterimis. Fariziejai piktinosi, kad Jis neišvijo atėjusios Magdalenos, bet leido jai save liesti, tepti kvepalais plaukus, mazgoti ašaromis kojas. Kristus atėjo į šį pasaulį ne tik mūsų atpirkti, bet ir patobulinti pasenusį žydų įstatymą, pakeisti netobulus ir kartais labai keistus papročius. Neatstumdamas, bet švelniai pakeldamas po Jo kojomis suklupusią Magdalena, Kristus pakėlė ir išaukštino kiekvieną moterį. Štai dėl ko ir mes moterį gerbiame. Juk mes esame krikščionys, mūsų elgesys turi būti panašus į Kristaus.

Šia proga dar norėčiau "Jaunimo Paslapčių" skaitytojams priminti, kad į šių metų antrame numeryje buvusią anketą atsakė maždaug tik vienas procentas visų skaitytojų. Tai yra per mažai. Daugiausia atsakymų atėjo iš 15—20 metų mergaičių. Iš to paties amžiaus berniukų negavome nė vieno atsakymo. Gaila, bet reikia su skausmu pripažinti,

kad šio amžiaus berniukai sparčiai žengia nutautėjimo keliu. Jų nedomina jokios rimtesnės problemos. Svarbiausia jų problema: lankyti kinus ir kramtyti gumą. Šiek tiek atsakymų parašė 25—30 metų amžiaus vyrai. Jie dar turi iš Lietuvos atsinešto rimtumo.

Anketoje paliestus klausimus nagrinėsime ateinančiuose numeriuose. Taigi, dar nevēlu į anketą ir dabar atsakyti. Būtų labai klaidinga manyti, kad nuo tų atsakymų niekas nepriklausys. Kiekvienas atsakymas mums yra labai naudingas. Jis bus naudingas ir visiems skaitytojams, nes atsakymų mintis panaudosime ateinančiuose straipsniuose.

Juozas Vaišnys, S. J.

JEI TU BŪTUM GIMUSI INDIJOJE...

(Misijonieriaus laiškas lietuvaitei)

Norėčiau Tau papasakoti apie Indijos mergaičių vargus, apie šių Tavo sesių tikrai liūdną likimą. Gal tikrovė atrodo per žiauri. Tebūnie tai tik sapnas. Įsivaizduok, kad Tu gimusi Indijoje.

Apie Tavo gimimą pranešta nusivylusiu balsu: gimė kūdikis. Niekas tėvo nesveikins, jokių klausimų nestatinės, nes visi žino, kad tai tik mergaitė. Vėliau Tu nustebsi išgirdusi, kaip išdidžiai jie garsina už Tave jaunesnio brolio gimimą: mums gimė sūnus! Bet Tu tik mergaitė. Jei Tavimi nenusikratė pirmaisiais mėnesiais, ir jei dar beveik kūdikiu būdama nepatekai į šventyklas, kaip "dievų tarnaitė" stabų garbintojų užgaidoms tenkinti, Tavo vaikystė bus trumpa ir skirtinga nuo Tavo sesių vakaruose.

Tu būsi savo brolio šešėlyje. Jis bus lepinamas, jo užgaidos tenkinamos, o Tau bus vis prikaišiojama ir bus uždėdami sunkūs darbai. (Gal dėl to Indijoje vyrų yra daugiau negu moterų). Jei Tave siųs į mokyklą, tai tik trumpam laikui ir nereguliariai: Tau reikia namie dirbti. Jei Tavo jaunystė tęsis iki aštuon-

niolikos metų, Tu būsi išrinktoji iš tūkstančių. Greičiausiai, būdama trylikos ar keturiolikos metų, Tu ištekėsi už vyro, paprastai už Tave žymiai senesnio. Gal teturėdama dar tik aštuonerius ar devynerius metus, jau būsi keliomis dešimtimis metų senesnio vyro žmona. O gal net tapsi našle, su juo dar visai negyvenusi.

Per vestuves Tu pirmą kartą pamatysi savo sužadėtinį. Jo tėvai Tave “nupirko”.

Per vestuves Tu pirmą ir paskutinį kartą valgysi drauge su savo vyru. Nuo dabar Tu jam tik patarnausi. Jis, norėdamas Tau parodyti ypatingą meilę, paliks lėkšteje vieną kitą kąsnelį, kurį Tu su dėkingumu priimsi. Kai jis su sūnumis pabaigs valgyti, tik tada Tu su dukterimis ir kitomis moterimis galėsi pietauti. Tu niekad negali jo vadinti tikroju vardu, nė jis Tavo vardo netars. Apie Tave kalbėdamas, jis sakys “žmona” arba “toji namie”.

Nuo dabar vyras yra Tavo “dėva” — dievas. Rytais Tu jį pagarbinsi, nusilenkdama iki pat žemės ir delnais paliesdama jo kojas. Pildyti jo valią ir užgaidas yra Tavo džiaugsmas. O jis nuo pat mažens buvo lepinamas ir nežinojo jokių suvaržymų. Jis, kaip ir Tu, nuo mažens turėjo kvėpuoti nešvaria atmosfera ir greičiausiai užaugo viename kambaryje su keliomis didelėmis šeimomis.

Vargas Tau, jei nesusilauksi vaikų — tai bus vien Tavo kaltė, nors tikroji priežastis būtų kokia nors vyro liga. Tu per metus dažnai pasninkausi ir melsi dievus, kad duotų Tau sūnų, nes tik greitas šios maldos išklausymas užtikrins Tavo ateitį ir vyro meilę. Nuo tada Tave vyras su pasididžiavimu vadins “mano sūnaus motina”. Bet jei Tu šio visos giminės troškimo nepatenkinsi, galimas daiktas, kad jis užkraus ant Tavo pečių dar kitą žmoną.

Vargas Tau, jei vyras mirs pirmiau negu Tu. O greičiausiai taip ir bus, nes vyras paprastai už Tave daug senesnis.

Jeigu jis mirė, tai tik dėl Tavo kaltės, nors Tu dar ir nebūtum su juo gyvenusi, nors dar tik kūdikiu būdama, būtum buvusi su juo sutuokta. Tavo praėjusio gyvenimo nuodėmės taip padarė. Nors Tu džiaugtumeis, nusikračiusi tokio tirono, bet Tavo apeiginis verksmas būtų tikrai nuoširdus, nes dabar prieš Tavo akis stovi našlės likimas. Tu būsi visų ujama. Motinos slėps nuo Tavęs savo kūdikius, kad ant jų nekristų Tavo nelaimė nešąs žvilgsnis. Net Tavo draugės trauksis iš kelio, Tave sutikusios. Dabar Tu būsi dar labiau visų skriaudžiama. Tavo galva bus nuskusta. Daug pasninkausi, mažai valgysi. Mirusio vyro garbė reikalauja, kad Tu gražiai neatrodytum, kad nebūtum laiminga. Dabar Tavęs laukia ne tik vargai ir išnaudojimas, bet net mirtis. Taigi, tikrai graudžiai raudosi prie vyro lavono.

Gal kartais Tu būsi vienu ar kitu būdu, o gal net jėga verčiama tapti “sati”, t. y. gyva susideginti kartu su vyro lavonu. (Nors tai yra įstatymu uždrausta, bet kasmet pasitaiko vienas kitas toks įvykis). Žmonės suplauks iš visų pusių kaip į didžiausius atlaidus. Tavo giminėms bus didžiausia garbė, o Tu pati būsi dievinama, ir taip pasibaigs Tavo kančia šioje žemėje.

O kas bus su kitu gyvenimu? Jei Tu būsi viena iš nedaugelio, kurioms prašyto Kristaus šviesa, Tu žinosi apie amžiną laimę. Tačiau ir čia, jei misijonierius kartą per mėnesį aplankys Tavo kaimelį, Tau vis bus viena ar kita priežastis neateiti mišių ir sakramentų. Apie tikėjimą Tu daug nenusimansi. Religija — tai vyro dalykas. Į mišias paprastai ateina daugiau vyrų kaip moterų. Tavo pagonės sesės suabejos, ar po mirties moteriai yra koks išganymas. Jeigu jos šiame gyvenime buvo geros, tai po mirties vėl galės tarnauti tam pačiam dievui — savo vyrui.

Pabudusi iš šio sapno, galvosi, kokia Tu laiminga, kad negimei Indijoje. Kaip

BOKSAS — NEMORALUS SPORTAS?

Nevienas, gal būt, nustebs ir paklaus, ar galima suabejoti bokso moralumu. Juk ilgus metus boksas buvo laikomas sveika pramoga. Kultūringos, gero vardo organizacijos jį yra dažnai rėmę ir propagavę. Pagaliau pats boksas turi bent keturias vertingas ypatybes: išmoko greitos orientacijos ir apsukrumo, lavina raumenis, grūdina ištvermę, išvysto atskirų kūno dalių suderinimą. Tad kuo gi galėtų būti pagrįstas įtarimas, kad šioje sporto šakoje būtų kas nors bloga?

Moralės pritaikymas mūsų veiksmams priklauso nuo tam tikrų faktų, esančių

juose. Sprendimas apie kurio nors veiksmo moralumą gali visiškai pasikeisti, užtikus jame anksčiau nepastebėtų fizinių duomenų. Nauji medicinos atradimai kartais būtinai verčia iš naujo peržiūrėti doros principų pritaikymą vienam ar kitam veiksmui. Tokiu būdu pasitaiko, kad kuri nors elgsena, anksčiau laikyta leistina, nebegali ilgiau būti laikoma moralia. Nūdien boksas kaip tik yra patekęs į tokią padėtį. Nauji medicinos duomenys verčia jį pasmerkti, kaip su doros dėsniais nesuderinamą sportą.

Du svarbūs argumentai iškeltini prieš boksa, kaip neleistiną arba iš pagrindų reformuotiną sportą: kūno nepažeidžiamumas ir sąmonės neliečiamybė. Abiejuose argumentuose visų pirma trumpai aptarkime atitinkamą doros dėsnį, paskui pažvelkime į faktus — kompetingų medikų bei pačių boksininkų pasisakymus ir statistinius duomenis; po to panagrinėkime bokso šalininkų priekaištus.

I. Boksas prieštarauja kūno nepažeidžiamumui

Principas.

Penktasis Dievo įsakymas pirmoj eilėj saugoja žmogaus gyvybę, paskui — kūno nepažeidžiamumą ir sveikatą. Dėl to niekam nėra leista atimti **kitam** gyvybės, žaloti jo kūno, griauti sveikatos. Tik viešosios valdžios organams galima mirtimi arba kūno dalies atėmimu bausti už sunkius nusikaltimus. Sau pačiam atimti gyvybę niekada neleistina. Taip pat nesame nepriklausomi savo kūno ir sveikatos savininkai; ir viena ir antra Tvėrėjo mums duota vien naudotis, o ne šeiminkauti, kaip patinka. Žaloti arba netekti kūno dalies leista vien tuo atveju, kai to reikalauja viso žmogaus gerovė ir nėra kito kelio jai išsaugoti. Dėl to leidžiama, o dažnai net privaloma, amputuoti sužalotą sąnarį ar pavojingai užsikrėtusį organą. Grandine prirakintas kalinys gali nusikirsti ranką, kad išbėgtų iš degančio kalėjimo. Tačiau būtų ne-

---

Tu Dievui už tai dėkosi! O nedaug teirėjęs, ir būtum čia patekęs. Tik pagalvok, kad kas penkta moteris pasaulyje yra indė!

Perskaičiusi šį laišką, gal nesuprasi, kaip Dievas gali tai pakęsti. Ne! Teisingasis Dievas to negali pakęsti. Tapęs žmogumi, Jis taip smarkiai protestavo, kad net paskutinis kraujo lašas iš širdies ištekėjo. To negalėjo pakęsti nei apaštalas šv. Tomas, nei šv. Pranciškus Ksaveras, nei tūkstančiai misijonierių, brolių ir sesučių, kurie dirba, norėdami nustumti tą tamsybės kunigaikščio debesį, apgaubusį Indijos žmonių sielas.

Nepakęsk ir Tu tokių baisių dalykų, sese, ir maldauk Dievą už savo vargstančias sesutes. Kai Tu jausiesi linksma ir laiminga, pagalvok, ar negalėtum, vieno ar kito malonumo išsižadėdama, pagreitinti Kristaus šviesos ir meilės skleidimą Indijoje.

Donatas Slapšys, S. J.

leistina nukirsti sau pirštą arba gerti sveikatą žalojančių vaistų, norint išvengti karinės prievolės.

Penktojo Dievo įsakymo moralėm principą, liečiantį bokšą, galime išreikšti dviem sakiniais:

1. Negalima žaloti kito arba savo paties kūno ir ardyti sveikatos be pakankamai svarbios priežasties.

2. Lygiai yra bloga statyti save į tokio sužalojimo pavojų arba siekti sužaloti kitą, nors iš tikrųjų paskui tas sužalojimas ir neįvyktų.

Šio dėsnio akivaizdoje gydytojų ir pačių boksininkų pasisakymai verčia pasmerkti bokšą, kaip kūno, t. y. vienos jo brangiausių dalių — smegenų — žalojimą be pakankamos priežasties.

Faktai.

Pirmiausia leiskime tarti žodį Dr. Artūriui Steinhauzui, fiziologijos profesoriui Jurgio Williamso kolegijoje Čikagoje. Dr. Steinhauzas yra taip pat Amerikos Fizinio Auklėjimo pirmininkas. 1950 m. sausio 3 d. žurnale "Look" jis rašo, kad statistikos duomenimis 1946-1949 m. virš 50 boksininkų mirė nuo ringe gautų smūgių. Iš to skaičiaus vien 1949 m. buvo užmušta 18. Prie to reikia dar pridėti, sako profesorius, šimtus sužalota sveikata boksininkų, atsidūrusių sanatorijose arba tapusių našta savo šeimai. Specialistai tik neseniai pastebėjo, "kokia išgąstinga bokso padaroma žala smegenims", tariant paties profesoriaus žodžiais.

Smūgiai į veidą ir apskritai į galvą sutrenkia smegenis į aštrią kaulo briauną kaukolės priešaky. Ta briauna pradedą įsipiauti į priešakinius smegenis, griaudama jų audinius. Kiekvienas toks sukūrtimas didina padarytą žalą. Toje priešakinėje galvos smegenų dalyje kaip tik yra protinio orientavimosi, koordinacijos ir savęs valdymo centrai, vieni iš svarbiausių civilizuoto žmogaus gyvenimui. Bandymai su gyvuliais bei žmogaus smegenų modeliais ir pomirtinės operaci-

jos yra parodę, jog galvos sukūrtimai boksuojantis rimtai ir nepataisomai sužaloja smegenis. Žaizdų rezultatai paprastai būna kalbos defektai, nenormali eisena, sulėtinta galvosena, nuotaikos nepastovumas ir kiti panašūs reiškiniai, anglų kalboje gana tiksliai išreiškiami sąvoka "punchdrunk" — boksiniu svaiguliu.

Dabar paklauskime pačių boksininkų. Ar kuris nors tų ringo čempionų nori užauginti savo vaikus boksininkais? Beveik niekad. Štai Eugenijaus Tunney, buvusio sunkaus svorio čempiono žodžiai: "Kai pamatau kada jauną vyrą, greit gavusį nokautą, man palengvėja širdis. Gal dėl to mes bokšą ir nebūs trankomas į galvą, tokiu būdu išvengdamas pavojaus tapti psichiniu palūžėliu" Pats Tunney metė bokšą, niekieno nenugalėtas, vos tapęs laimėtoju. Kitados besitreduojant gautas smūgis nulėmė tą žingsnį: buvo taip sutrenktas, kad 24 valandas nepavaldė kojų ir tris dienas neveikė atmintis. "Po to įvykio", sako buvęs čempionas, "mintis, jog galiu tapti "punchdrunk", ištisas savaites nedavė ramybės. Tada buvo pasėta pirmoji mano pasitraukimo sėkla". Kitas boksininkas, Jokūbas Slattis, buvęs pussunkio svorio čempionas, penkerius metus praleido Arizonoje pataisyti sveikatai. Štai ką jis pasakė neseniai iš ten sugrįžęs į Buffalo: "Klausiate, ar norėčiau vėl būti ringe? Džiaugčiaus, jei niekad nebūčiau pradėjęs boksuotis!"

Minėti faktai verčia pasmerkti bokšą, kaip prieštaraujantį kūno nepažeidžiamumui. Kai kas gal prikiš, kad tada ir kitos sporto rūšys, pvz. amerikiečių futbolas, turėtų būti pasmerktos: juk ir čia pasitaiko sunkių ir gyvybei pavojingų sužalojimų.

Visų pirma gerai organizuotose futbolo ir kitose panašiose rungtynėse nelaimės yra retos. Be to, sužeistam žaidėjui tuoj suteikiama reikiama pagalba. Tačiau bokse visai kas kita. Įsitarščiavę žiūrovai dažnai nušvilpia teisėją, kai jis nori stabdyti rungtynes, vienam iš bok-

sininkų patekus į kritišką padėtį. Štai nesenas pavyzdys: kai Rocky Graziano prirėmė prie ringo virvių Karolį Fusarį ir abiem rankom pradėjo dalinti smūgius į galvą, žiūrovų minia išstisęs penkias minutes rėkė ir protestavo, kad teisėjas sustabdė rungtynes. Kitose rungtynėse teisėjas, pastebėjęs vieno boksininkų krauju srūvančią akį, nutraukė kovą. Tęsti rungtynes galėjo vesti prie žmogaus apakimo. Tačiau nepatenkinti žiūrovai už tai apmėtė teisėją buteliais ir kitoku šlamštu!

Antras ir pagrindinis skirtumas tarp bokso ir kitų sporto rūšių yra žaidimo tikslas. Pvz. futbole priešingos komandos žaidėjas siekia atimti sviedinį, beisbole — sukliudyti "home-run" ir t.t. Tačiau ringe "žaidėjas" siekia nokauto — apsvaiginti priešininką. Juo daugiau smūgių į galvą ir juo mikliau pataikyta, juo geriau!

Bokso ir kiti pavojingi užsiėmimai.

Bokso taip pat negalima palyginti su akrobatika, minų valymu ir kitais gyvybei pavojingais darbais. Tiesa, ir bokse ir minėtuose užsiėmimuose matome dvejopą pasekmę: gerą (uždarbį arba pramogą publikai) ir blogą (pavojų gyvybei arba sveikatai). Tačiau čia kaip tik ir yra pagrindinis skirtumas. Akrobatas gerajai pasekmei pasiekti prileidžia pavojų, bet jo nenori, netrokšta, laikosi atsargumo taisyklių; boksininkas siekia blogosios pasekmės. Tokiu būdu jis atlieka dvigubai neleistiną veiksma: siekia sužaloti kitą ir išstato save sužalojimo pavojui. Ir tai nėra bet koks sužalojimas: nepataisomai pažeidžiamas vienas svarbiausių ir tauriausių žmogaus organų!

Motiniškumas yra moters gyvenimo prasmė, jos uždavinys, jos džiaugsmas, jos išganymas.

A. D a u d e t

II. Bokso prieštarauja sąmonės neliečiamybei

Principas.

Prievarta atimti kitam žmogui sąmonę be svarbios priežasties yra griežtai neleistas veiksmas. Kodėl? Dėl to, kad tokiu būdu kėsiniama į vieną brangiausių žmogaus savybių — galią protingai galvoti, turėti laisvą valią ir kontroliuoti savo veiksmus, kaip atsakinga būtybė. Ta savybė skiria žmogų nuo gyvulio. Tik svarbi priežastis gali pateisinti veiksma, kuriuo kitam atimama sąmonė. Taip pvz. kūno sveikata pateisina narkozę prieš operaciją. Kitam neteisingai kėsinant į mūsų gyvybę arba turta, galima užpuolimą apsvaiginti. Išskyrus tuos du atvejus — kūno sveikata ir gynimąsi nuo užpuolimo — vargu ar būtų galima rasti kitą pateisinančią priežastį. Paimti kito žmogaus materialinių gėrybių galima tik prispyrus neišvengiamai bėdai, pvz. jei kitaip grėstų bado mirtis. Tad juo svarbesnė priežastis reikalinga atimti kito nepalyginamai didesniam turtui, kuris jį skiria nuo gyvulio. Ir pasigėrimas iki sąmonės netekimo yra svarbiausia dėl to sunki nuodėmė, kad žmogus laisvai sau atima Tvėrėjo duotą savybę, prilygdamas neprotingam, bevaliui ir už savo veiksmus neatsakingam gyvuliui. Dėl tos pačios priežasties neleista ir kito smarkiai nugirdyti. Tarp pasigėrimo ar kito nugirdymo ir bokso yra vien tas skirtumas, kad kito nugirdymas nėra toks prievartingas, apskaičiuotas ir tiesiog siekiamas veiksmas, kaip bokso.

Faktai.

Vokietis dr. Ernestas Joklis, aikomas medicinos autoritetu bokso sveikatingumo klausimu, štai ką sako apie nokautą: "Kiekvienas pakankamai stiprus smūgis ringe gali apsvaiginti, nežiūrint kur juo bus pataikyta. Plačiausiai žinoma nokauto forma yra smūgis į pasmakrę.

Taip sutrenktas boksininkas staiga netenka sąmonės. Besąmonio periodo ilgį gana įvairus; paprastai nesitęsia ilgiau kaip 10 sekundžių. Po to sąmonė pamažu grįžta. Dažnai boksininkas gali toliau tęsti kovą, pilnai sąmonės neatgavęs. Kai kada besąmonis periodas tęsiasi kelias minutes, o retkarčiais net kelias valandas”.

Kitas specialistas, dr. G. W. Willis, plačiau aprašo dalinį sąmonės netekimą: “Toks asmuo atrodo apstulbęs, ginasi nuo priešininko daugiau ar mažiau automatiškai, atmintis dažnai neveikia. Toks psichinis stovis gali būti po vienintelio nokauto, bet taip pat ir po eilės smūgių, kurie, paimti pavieniui, nebuvo pakankamai stiprūs pilnai apsvaiginti”.

Ar siekiama priešininką apsvaiginti?

Bokso statistika ir pati šiandieninio bokso kovos esmė parodo, kad nokautas yra vienas geriausių ir labiausiai siektinų priemonių laimėti. Vargu kas rastų boksininką profesionalą, kuris nesiektų, jei tik gali, partrenkti savo priešininką nokautu. Timotiejus Murnanas, buvęs mėgėjų bokso specialistas ir įvairių rungtynių dalyvis, 1950 m. lapkričio 18 d. žurnale “America” tuo klausimu rašo: “Pamatęs priešininką blogoje padėtyje, boksininkas nesustoja. Priešingai, jis sudvigubina pastangas įtraukti naujam nokautui į savo pergalių sąrašą. Pastebėjęs sutrenktą akį, savo ataką nukreipia kaip tik į tą sužeistą vietą. Gavusi gerą smūgį nosis yra signalas tą galvos dalį dar daugiau ir klastingiau pulti”.

Ar ne to paties nori žiūrovai, nušvilptą teisėją, jei tas sustabdo rungtynes pavojingu metu? Kaip dažnai kovos eiga nepatenkinta publika pradeda kurstyti kovotojus šauksmais “get him”, “knock him out”, “kill him” ir panašiai.

Boksininkas mėgėjas.

Visa, kas iki šiol pasakyta, pirmoj eilėj liečia profesionalų boksa, kumščiaivių dėl pinigų. Tačiau padarytos išva-

dos tinka ir mėgėjų boksiui, kiek jis turi savyje profesionalaus bokso neigiamų ypatybių. Kitais žodžiais, su moralės principais nesuderinama kiekviena bokso rūšis, kurioje nokautas laikomas siektinu tikslu, vertinama smūgio jėga ir žadinami žiūrovų žemieji instinktai. Kol nebus pravesta atitinkama reforma, pašalinanti tuos minusus, boksas pasiliks nesuderinamas su doros dėsniais.

Paskutiniu metu tas klausimas tapo gana aktualus. Keletas aukštųjų mokyklų yra nutraukę vidaus ir tarpkoleginių bokso rungtynių programą. Prieš kurią laiką Niujorko valstybėje buvo net svarstoma boksa visiškai uždrausti.

III. Ar galima bokso rungtynes lankyti?

Kas pasakytina apie bokso rungtynių lankymą? Visų pirma lankytojai finansiškai remia sportą, aptartą kaip nemoralų. Be to, žiūrovų entuziazmas pozityviai skatina boksininką būti brutaliai ir padėti į šalį doros dėsnius: jis juk žino, kad kitaip nesutrauks tokių minių, nes publika mėgsta vien “kietą” kovą. Pagaliau tokia sporto rūšis ypač mūsų dienomis nesuderinama su krikščioniška galvosena. Ar kada nors praeities istorijoje žmogaus kūnas buvo tokiu plačiu mastu prievartaujamas ir taip žemai traktuojamas, kaip paskutiniais dešimtmečiais? Dar niekad, tur būt, nebuvo tokio būtino reikalo ugdyti žmoguje užuojautos ir švelnumo jausmų, kaip šiandien. Visiems žinomas faktas, kad vaidinimo metu žiūrovai mato save veikjuose ir gyvena jų gyvenimu. Lygiai taip pat veikia į publiką ir šiandieninė kova ringe, demonstruodama brutalumą ir žadindama žemuosius, animalinius žmogaus jausmus. (Panašiai sakytina ir apie bokso rungtynių žiūrėjimą televizijoje. Ypač tai yra pavojinga vaikams, nes užmuša jų estetinius jausmus ir žadina žiaurumą. **Red.**)

A. Tamošaitis, S. J.

LITUANISTIKOS INSTITUTO LĖŠOS

Lituanistikos Instituto gyvavimu rūpinasi įvairių rūšių jo nariai. Jų visų pastangomis veikia ir išlaikoma ši Vakarų pasaulyje esančių lietuvių aukščiausia mokslo įstaiga.

Vieni yra moksliniai nariai; kiti rūpinasi Lituanistikos Instituto finansine sritimi — lėšų telkimu ir jų valdymu. Į pastarąją rūšį, be Instituto prezidento, įeina instituto išdui nusipelnę bei ypatingai vertingi asmenys.

Toliau į tą instituto narių grupę, kuri valdo išdą, įeina asmenys ar organizacijos bei kitokie junginiai, paaukoję Instituto reikalams tam tikras sumas, būtent:

nariai fundatoriai, paaukoję	ne mažiau kaip \$1000;
nariai globėjai, paaukoję ne	mažiau kaip \$500;
nuolatiniai nariai, paaukoję	ne mažiau kaip \$100;
nariai rėmėjai, paaukoję ne	mažiau kaip \$25 per metus;
metiniai nariai, paaukoję ne	mažiau kaip \$10 per metus.

Paaukojusiems institutui didesnes sumas teikiamas Lituanistikos Instituto garbės nario vardas.

Šie Lituanistikos Instituto nariai, be kitko, bus skelbiami spaudoje, o garbės narių ir didesnėmis sumomis prisidėjusių prie Lituanistikos Instituto pavardės bus dar ypatingu būdu sužymimos bei įamžinamos instituto leidiniuose bei dokumentuose.

Šiomis dienomis jau atidarytos dviejose lietuvių taupymo ir skolinimo kasose Chicagoje Lituanistikos Instituto einamosios sąskaitos, į kurias norintieji paremti šią reikšmingą bendrąją lietuvių aukštojo mokslo įstaigą kviečiami įnešti aukas arba įnašus, pagal kuriuos jie gali tapti jau minėtais įvairiais instituto nariais. Įnešant į tas kasas pinigus (pačiam ar siunčiant perlaida, čekiu ar money orderiu), reikia pareikšti (rašyti), kad pinigai yra įnešami į (deposit to): 1) Institute of Lithuanian Studies Account No. 52330 ir adresuoti: Standard Federal Savings and Loan Association of Chicago, 4192 So. Archer Ave, Chicago, 111., arba 2) Institute of Lithuanian Studies Account No. 4074 ir adresuoti: Universal Savings and Loan Association, 1800 So. Halsted St., Chicago, 111. Reikia taip pat neužmiršti pažymėti pilną įnešėjo vardą ir pavardę bei adresą, kad institutas galėtų įnašininkus įtraukti į atitinkamų instituto narių sąrašą. Geriausia, kad įnašininkai apie įnašą su savo vardu ir pavarde bei adresu dar praneštų pačiam Lituanistikos Institutui, 281 Olmstead Rd., Riverside, UI. (tel. Riverside 7-2482), o institutas atsius pakvitavimą.

Visuomenė maloniai kviečiama savo piniginiiais bei medžiaginiai įnašais ir aukomis remti šią reikšmingą mūsų mokslo įstaigą.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” PLATINIMO VAJUS

Liepos mėn. 15 dieną vėjus jau baigiasi. Visiems platintojams dar galima pagerinti dabar turimas vietas. Štai žymiausieji platintojai:

1. Prel. L. J. Mendelis, Baltimore —443 taškai;
2. Kun. J. Dėdinas, Belgija — 190 t;
3. Kun. J. Steponaitis, Anglija — 50 t.;
4. Kun. A. Sabaliauskas, Venecuela — 45 t.;
5. Vyt. Aušrotas, Kanada, Toronto — 41 t.;
6. J. Jonikas, Chicago — 29 t.;
7. K. Paulauskas, Cleveland — 29t.;
8. Kun. J. Gaidelis, S. J., Australija — 17 t.;
9. J. Pleinys, Kanada, Hamilton — 17 t.;
10. Kun. J. Sabas, Kanada, Sudbury — 16 t.;
11. Kun. K. Simanavičius, Detroit — 10 t.

Pirmieji trys gaus dovanas: 1) \$150, 2) \$100, 3) \$50. Dar keturios dovanos po \$25 teks burtų keliu kitiems platintojams. Loterijoje dalyvaus visi platintojai, išplatinę bent penkis egzempliorius.

“L. L.” Administracija yra labai dėkinga premijų fundatoriams:

1. Dr. Zenonui Danilevičiui, 10748 S. Michigan Ave., aukojusiam \$200;
2. P. B. Palutsis, 6914 S. Campbell Ave., aukojusiam \$50;
3. Aukojusiems po \$25:

P. A. Dargiui, 2425 W. Marquette Rd. (Vaistinė ir smulkių prekių krautuvė);

P. J. Mozeriui, 3236 S. Halsted St. (Taupymo ir skolinimo bendrovė);

Roosevelt Furniture Company, 2310 W. Roosevelt Rd. (Baldai, kilimai).

Jei dar neskaitai, tai tuoj užsisakyk Tėvų Jėzuitų leidžiamą “žvaigždę”, adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ill.